

Naš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo · svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIV. / ŠTEVILKA 44

CELOVEC, DNE 3. NOVEMBRA 1966

CENA 2.— ŠILINGA

Kandidati južnokoroških kmetov Možje našega zaupanja

Za volitve v občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško, v odbore okrajnih kmečkih zbornic in v krajevne kmečke odbore v nedeljo, dne 6. novembra 1966, je Skupnost južnokoroških kmetov vložila svoje kandidatne liste. Zahteve in koristi vseh kmetov, najemnikov in užitarjev na gospodarsko zaostalem ozemlju južne Koroške bodo zastopali in za njihovo enakopravnost s kmeti severnih predelov dežele se bodo borili:

v občnem zboru Kmetijske zbornice za Koroško:

Mirko Kumer, pd. Črčej
na Blatu pri Pliberku;

Tone Krušič, pd. Rupej
v Velinji vesi, Bilčovs;

Ludvik Lesjak, pd. Postranjak na Bregu pri Rožeku;

Janez Wutte, pd. Urank v Veselah pri Škocijanu;

Lojze Gregorič, pd. Omer v Mali vesi pri Globasnici;

Franc Isop, pd. Leben v Gorinčičah, St. Jakob v Rožu;

Janez Kuchling, pd. Hauzer v Striholčah, Važenberk;

Franc Roblek, pd. Pušlec na Šajdi v Selah.

Za odbore okrajnih kmečkih zbornic:

VELIKOVEC:

Ignac Domej, pd. Zgonc
v Rinkolah, Pliberk;

Miha Slugovc, pd. Plešovnik
v Lancovi, Škocijan;

Janez Kuchling, pd. Hauzer v Striholčah, Važenberk;

Gregor Kristof, pd. Frlin v Dvoru, Bistrica nad Pliberkom;

Štefan Kordež, pd. Kukman v Mali vesi, Globasnica;

Joško Golavčnik, pd. Golavčnik v Zagorju, Žitara ves;

Jože Urank, pd. Kavh v Encelni vesi, Galicija;

Franc Hašej, pd. Cunder v Kokju, občina Dobrla ves.

TAKA JE RESNICA

Za nedeljske volitve je bilo vloženih pet list. »Kärntner Bauernbund« je zastopnik grofov in veleposestnikov v Kmetijski zbornici. Ti na izboljšanju položaja našega zastopljenega kmeta nimajo interesa. To izpričuje tudi njihova kandidatna lista.

»Freiheitliche Bauernschaft« je organizacija, za katero stojijo osebe, ki v duhu nacional-socializma stalno napadajo koroške Slovence.

Socialistični »Kärntner Arbeitsbauernbund« pa je organizacija, katerih politični eksponenti se spet in spet zavzemajo za čim nižje cene na področju kmetijstva. Kdor jih voli, voli proti lastnim interesom.

»Allgemeiner österreichischer Bauernverband« pa kandidira z utemeljitvijo, da so doslej zgoraj navedene volilne skupine v

CELOVEC:

Tone Krušič, pd. Rupej
v Velinji vesi, Bilčovs;

Val. Waldhauser, pd. Podnar
v Slovenjem Plajberku;

Janko Schöttl, pd. Žaborec na Rutu pri Hodišah;

Janez Korenjak, pd. Jančič v Trebljenjah, Šmarjeta;

Janko Tolmajer, pd. Podržnik v Spodnjih Rutah, Radiše;

Andrej Kunčič, pd. Klemenjak v Psinji vesi, Svetna ves;

Tomaž Koban, pd. Šmon v St. Gandolfu, Kotmara ves;

Foltej Goričnik, pd. Kniežnik v Glinjah, Borovlje.

BELJAK:

Pavel Sima, pd. Leben
v Pulpačah, Loga ves;

Anton Galob, pd. Pavlin
v Goričah, Bekštanj;

Florijan Krištof, pd. Harej v Dragožičah, St. Jakob;

Janko Lepušič, pd. Fugar na Ravnah, Ledince;

Jože Schnabl, pd. Štuc v Draščah, Straja ves;

Ludvik Lesjak, pd. Postranjak na Bregu pri Rožeku;

Jože Štornik, pd. Štornik v Lešah, St. Jakob v Rožu;

Jože Winkler, pd. Matevž v Vudmatu, Rožek.

Kandidati Skupnosti južnokoroških kmetov so možje iz naše srede. Južnokoroški kmetje potrebujemo v občnem zboru Kmetijske zbornice za Koroško in v odborih okrajnih kmečkih zbornic močno zastopstvo. Vse stranke so nas doslej v zbornici zapostavljale. Zato združimo vsi svoje moči in oddajmo brez izjeme svoje glasove v nedeljo, dne 6. novembra 1966 za

Skupnost južnokoroških kmetov

(Gemeinschaft der Südkärntner Bauern).

Kmetijski zbornici popolnoma odpovedale. Pozabi pripomniti le, da so njih kandidati pri zadnjih volitvah v Kmetijsko zbornico kandidirali tako pri OeVP-Bauernbundu kot pri svobodnjaški »Bauernschaft«. Torej niti ne veš, ali so »črni« ali »rjavi«.

Iz tega sledi, da je za nas odločitev jasna. Oddali bomo svoj glas Mirku Kumru, ki je naše kmete že doslej uspešno zastopal tako v Deželni kot v okrajni kmetijski zbornici, in sicer na listi »Skupnost južnokoroških kmetov«. Kandidati, ki kandidirajo na tej listi, so možje, ki jim je poleg materialnih dobrin sveta tudi še materina beseda.

Zato naš glas njim in samo njim! Volili bomo zastopstvo južnokoroških kmetov:

LISTO 4

Kmetovalci južne Koroške!

V nedeljo, dne
6. novembra 1966, bomo
vsi tako dali glas za

„Skupnost
južnokoroških
kmetov“!

VAŽNO!

Šli bomo na volišče že v dopoldanskih urah, ker bodo volišča odprta le v dopoldanskih urah. Vzeli bomo s seboj tudi osebno izkaznico.

Volili bomo z uradno glasovnico naše zastopnike za občinski kmečki odbor (Ortsbauernausschuß), za okrajno kmečko zbornico (Bezirksbauernkammer) in za deželno kmetijsko zbornico (Vollversammlung der Landwirtschaftskammer).

Volili bomo listo 4

Uradne glasovnice dobite na volišču. Oddali bomo v kuverto torej 3 glasovnice. Na vseh glasovnicah bomo napravili križec pri številki 4, kot kaže slika zgoraj.

Kjer ni bila vložena naša lista za občinski kmečki odbor, volimo naše zastopnike na listi Skupnosti južnokoroških kmetov v okrajno kmečko zbornico in v deželno kmetijsko zbornico. Na vsak način volimo

LISTO 4

Zborovanja dobro potekala

Skupnost južnokoroških kmetov je imela v preteklih tednih po naših občinah vrsto zaupniških sestankov in zborovanj, ki so na splošno dobro potekala. Naši mandatarji so obrazložili na teh srečanjih pomen volitev za Kmetijsko zbornico ter prikazali položaj kmeta v južnem delu Koroške, ki je še vedno močno zapostavljen.

Iz vrst udeležencev pa je bilo poudarjeno glede Skupnosti južnokoroških kmetov, da je pri nedeljskih volitvah za nas odločilno tudi to, kar so na narodnostnem področju doslej žrtvovali kandidati, ki so nosilci naše skupnosti. Tozadevno ni liste, katerih nosilci bi bili prežeti s takšnim narodnim idealizmom, kot je to pri »Skupnosti južnokoroških kmetov«.

Indonezijski zunanji minister Subandrio obsojen na smrt

Bivši indonezijski zunanji minister Subandrio, ki je bil obtožen, da je sodeloval pri poskusu državnega udara lanskega oktobra, je bil obsojen na smrt. Sodišče pravi, da je Subandrio že prej vedel o zaroti, da pa ni sprejel nobenega ukrepa s tem v zvezi in da ni o tem obvestil predsednika Sukarna.

Razsodba navaja sledeče razloge: Subandrio je pomagal indonezijski komunistični stranki organizirati lanski državni udar;

oviral je napore vojske za vzpostavitev reda in za eliminacijo (izločitev) elementov, ki so bili odgovorni za državni udar, potem ko je ta propadel; škodoval je varnosti države, s tem da je povzročil demonstracije z izjavami in govori, ki so hujskali na našilje; poslal je v tujino znatne zneske brez dovoljenja.

Dr. Subandrio ima sedaj časa 30 dni, da zaprosi predsednika Sukarna za pomilostitev. Sodišče mu je odvzelo tudi vsa odlikovanja in vse časti.

Politični teden

Po svetu . . .

VELIKO JOHNSONOVO POTOVANJE

Potovanje ameriškega predsednika Johnsona je pri kraju. V dneh od 17. oktobra do 3. novembra je obiskal ameriški predsednik Novo Zelandijo, Avstralijo, Filipine, Tajsko, Malezijo in Južno Korejo. Prav na kratko se je zadržal v sredo, 26. oktobra, v Južnem Vietnamu, kjer je pregledal oporišče Združenih držav Amerike v zalivu Cam Ranh, nekako 300 kilometrov oddaljeno od Saigona. Johnson je tam obiskal vojaško bolnico. V svojem nagovoru vojakom je izjavil, da Združene ameriške države ne bodo nikdar pustile na cedilu ne njih, ne 15 milijonov Južnih Vietnamcev, niti na stotine milijonov drugih Azijcev. Kot so poročali iz Saigona, se je Johnson zadržal v tej bolnici 90 minut.

Bilo je to največje potovanje, ki ga je kdaj podvzel vobče kak ameriški predsednik (napravil je 40 tisoč kilometrov poti).

Višek tega prvega potovanja v tujino od njegovega nastopa kot predsednik, pa je bila prav gotovo vrhunska konferenca v Manili, na kateri so se bavili: Združene države Amerike, Nova Zelandija, Avstralija, Tajsko, Malezija, Filipini, Južni Vietnam in Južna Koreja o vojaških, političnih in gospodarskih vprašanjih, predvsem v zvezi z Vietnamom.

Skupno sporočilo o pogovorih v Manili

Predsednik Johnson in vladni voditelji Južnega Vietnama, Južne Koreje, Tajske, Avstralije, Nove Zelandije, Malezije in Filipinov so izdelali o položaju v jugovzhodni Aziji v torek, 25. oktobra, po dvodnevni pogovori v zaključnem sporočilu mirovni načrt za Vietnam, v katerem izjavljajo, da so zgoraj imenovani državni pripravljeni v teku šestih mesecev odpoklicati vse svoje vojaške sile iz Južnega Vietnama, če se tudi Severni Vietnam zaveže, da bo prav tako odpoklical svoje vojaške in subverzivne (podtalne) enote iz Južnega Vietnama in preneha z njih vihotoapljenjem. Zavezniki pa znova potrjujejo svojo odločnost prepričati komunistično nadvlado v Južnem Vietnamu in se bojevati tam toliko časa, da bodo dosegli svoj smoter.

Zavezniške države zbrane na vrhunski konferenci v Manili dalje predlagajo zamenjavo vojnih ujetnikov v okviru mednarodnega Rdečega križa ali podobne organizacije. Poleg tega zaključnega sporočila so imenovane države podpisale tudi izjavo o »ciljih miru« in o »načelih za mir in napredek Azije in pacifiškega področja«.

GOLDBERG ZAHTEVA OD HANOJA POJASNILA

V torkovem govoru, dne 18. oktobra, je v glavnem zboru Organizacije združenih narodov ameriški zastopnik Arthur Goldberg zahteval od Hanoja, naj javno ali kako drugače odgovori, kaj bi se zgodilo, če bi Združene države Amerike prekinile bombardiranje Severnega Vietnama. Goldberg je dejal, da so Združene države pripravljene pogajati se takoj, bodisi po zaprtih neformalnih ali uradnih kanalih, da Združene države nečajo za stalno ostati v Vietnamu, temveč da varujejo, da so ženevski sporazumi iz leta 1954 še vedno podlaga za častno in mirno rešitev vietnamskega problema.

Več milijonov mladih Američanov utegne prizadeti zakon, ki pooblašča predsednika, da pokliče v vojsko rezerviste in nekatere druge kategorije vojaških obveznikov, ki jih še niso rekrutirali. Časopis US News and World Report piše, da zadeva to pooblastilo oziroma zakon kakih 900.000 že izvežbanih rezervistov iz stalnih vojaških enot, 130.000 posameznikov, več specializiranih in izbranih enot idr. V začetku prihodnjega leta bodo začeli rekrutirati obveznike med 26. in 35. letom starosti, ki doslej iz najrazličnejših razlogov niso prišli v pošte. Časopis poudarja, da bodo začeli najprej rekrutirati v New Yorku, čeprav so za prihodnja dva meseca zbrali dokaj prostovoljcev.

PREDSEDNIK ZAHODNE NEMČIJE LÜBKE O MEJI ODRA-NISA

Časopis »Frankfurter Allgemeine Zeitung« je objavil pred kratkim izjavo pred-

sednika republike Lübkeja na nekem sprejemu ob njegovi 72-letnici. List pravi, da je predsednik izrekel mnenje, da bo zvezna vlada morala prej ali slej priznati mejo na Odri in Nisi kot dokončno. Izjavil je, da bi taka pobuda bila potrebna za uredničenje glavnega smotra zahodnonemške politike, ki je združitev Nemčije, in bi imela kot glavni rezultat ustvaritev bolj »evropskih« čustev pri poljskem prebivalstvu, ki se ne bi več bala Nemcev.

Pozneje pa je tiskovni urad predsedstva republike objavil naslednjo izjavo: »Ob sprejemu, ki ga je predsednik republike priredil pred kratkim zaslužnim državljanom zvezne republike, je med zdravico govoril o političnem položaju, ki bi nastal v združenju Evrope. Izrekel je osebno mnenje, da bi v takem položaju državne meje zgubile sedanji pomen. V primeru meje na Odri in Nisi bi to pomenilo, da bi se Nemci lahko naselili na področju, ki ga

upravljajo Poljaki, in bi mogli imeti tam lastnino, in obratno.«

Med zborovanjem v zahodnem Berlinu sta župan Brandt kot predsednik socialdemokratske stranke in podpredsednik Wehner ponovno predlagala javna zborovanja med voditelji socialdemokratske stranke in vzhodnonemške komunistične stranke, da bi razpravljali o odstranitvi slabih posledic razdeljenosti Berlina in Nemčije. Brandt je izjavil, da je njegova stranka vedno pripravljena udeležiti se skupnega zborovanja s komunističnimi voditelji. Brandt je tudi izjavil, da so sklepi komunistične konference v Bukarešti zanimivi z vidika dejanskega pomirjenja v Evropi in da niso naleteli v Zahodni Nemčije na potrebno pozornost.

Zatem je ponovil, da bi morala bonnska vlada znova poudariti, da ne namerava na noben način imeti atomskega orožja ter da želi samo večjo udeležbo pri strateškem načrtovanju za evropsko varnost. Pozval je Erharda, naj izvede temeljito proučitev skupno z vsemi nemškimi strankami glede odnosov med vzhodom in zahodom skozi prizmo razvoja evropskega položaja.

. . . in pri nas v Avstriji

PROSLAVE NARODNEGA PRAZNIKA Z RESNIMI OPOMINI

Nikoli poprej niso o važnih problemih Avstrije tako odkrito in ostro govorili naši odgovorni voditelji kakor vprav na dan narodnega praznika v sredo, 26. oktobra.

Avstrijski predsednik Franz Jonas, zvezni kancler dr. Klaus, dr. Maleta in kardinal König so načeli brez olepšavanja pereča vprašanja:

- priznanje k avstrijski narodnosti;
- klic po korektnem, demokratičnem držanju prav sedaj, ko vlada ena stranka in so druge v opoziciji;
- premostiti preteklost s pristnim samospoznanjem in te ne utajiti;
- nevarnost, ki leži v oprostih pri procesih vojnih zločincev in s ponovnim oživljanjem antisemitizma (protižidovske rasne gonje).

Državne slovesnosti na najvišji ravni so se začele ob 9. uri s posebno sejo vlade, katero je otvoril kancler dr. Klaus z zahvalo vsem Avstrijcem, ki so »žrtvovali svoja življenja za našo deželo, ki so trpeli, se borili za Avstrijo.« V svojem govoru je kancler zahteval, da morajo biti v nas živje in budne zlasti one notranje sile, ki jih je imelo avstrijsko ljudstvo v letih od propada države do časa, ko smo dosegli popolno neodvisnost.

Dr. Klaus je v svojem govoru opozoril na to, da je postala naša dežela spoštovana članica v družini narodov, tako da je dosegla priznanje kot država, ki se stalno trudi izravnovati nasprotstva v srcu Evrope: »Imamo mnogo razloga biti samozavestni in zato tudi lahko gledamo mirno v bodočnost.«

Rešiti pa moramo, kot je dejal dr. Klaus, še težke naloge, pogojene s problemi naraščajočega gospodarskega povezovanja Evrope in mnoga vprašanja lastnega gospodarskega in družbenega reda, ki so zmerom bolj aktualna.

Predsednik parlamenta dr. Maleta je v začetku svojega govora orisal najprej pomen državnega zbora, nato se je dotaknil jedra, ko je dejal, da bi morali enkrat za vselej napraviti konec postranskim razpravam o datumu, označbi in gospodarskem razvrednotenju narodnega praznika. Sicer bo mladina dobila napačne predstave, da starejša generacija, ki bi morala biti vzor, še sama ni preveč prepojena z državno zavestjo.

Prav tako ne bi smela biti označba državni ali narodni praznik predmet prepira, kajti oba pojma vsebujeta, kot je menil dr. Maleta, voljo do samostojne in neodvisne Avstrije za vse čase in tudi, da je to politična državna oblika duševnih posebnosti našega ljudstva.

Dalje je dr. Maleta v svojem govoru omenil tudi Južno Tirolsko. Med drugim je izjavil, da avstrijsko ljudstvo v ogromni večini zavrača bombne atentate, rasno sovražstvo in vsako vrsto fašizma.

Zadnja skrb predsednika parlamenta je bila državljanska vzgoja. Ne smemo pozabiti, je svaril, da mladina neposredno po letu 1945 ni potrebovala še nobene poseb-

ne vzgoje za demokracijo in Avstrijo, ker si je te vrednote nabrala z osebnimi doživeti. Današnja mladina pa, dorasla v zmerem blagostanju in brez osebnih doživetij trpljenja Avstrije, potrebuje zavestne vzgoje, da bi tako mogla spoznati pristne vrednote demokracije.

Predsednik republike Jonas se je dotaknil med drugim nekaterih aktualnih političnih problemov v Avstriji. Glede enostrankarske vlade je Jonas izjavil, da se s tem ni nič menjalo ter da morajo še dalje veljati pravila parlamentarne demokracije, ki jih določa ustava. Poslanci v parlamentu, naj pripadajo večini ali manjšini, imajo iste pravice in dolžnosti. Ne pozabimo, da tako stranka na vladi kakor stranke v opoziciji predstavljajo določene skupine volivcev, ki v celoti sestavljajo vse avstrijsko prebivalstvo. To upravičeno pričakuje modro in demokratično sožitje v državni skupnosti.

Glede oprostitev zločincev pred sodišči je predsednik dejal: »Vprašanje, ki razburja javno mnenje, so oprostive na nekaterih procesih proti vojnim zločincem. Te razsodbe se pogostoma razlagajo s pozivom, naj se končno pozabi preteklost. Tudi jaz sem v interesu notranjega miru za to, da se preteklost premaga. Toda premagati ne pomeni pozabiti je. Neki zgodovinar je postavil načelo: »Kdor ne razume preteklosti, je obsojen, da jo znova zaživi.«

Glede upravnih in finančnih škandalov je predsednik omenil, da so v zadnjih mesecih in tednih nekatera dejstva povzročila veliko nezadovoljstvo med prebivalstvom. Izjavil je: »Prepričan sem, da gre pri teh majhnih in velikih nerednostih za stanje moralne šibkosti, s katero je k sreči prizadet samo majhen krog ljudi. Naši sodržavljani, ki pošteno delajo in dajejo državi, kar je državnega, popolnoma upravičeno pričakujejo, da bodo te rane na naših gospodarskih telesih zaceljene, da ne bodo več nalezljive.«

Ob narodnem prazniku je imel nadškof, kardinal dr. König po radiu in televiziji govor katoličanom Avstrije. Kardinal je dejal: »Danes praznujemo prvič avstrijski narodni praznik. Je to za nas nekaj novega, za kar še nimamo tradicije in si jo moramo šele ustvariti. Dan kot praznik narodne povezanosti pa lahko slavimo, če se zares čutimo v dobrih in hudih dneh, v blagostanju kot v času gospodarskih in političnih kriz, kot bratska enota, iz katere ni nihče izključen, ki združuje vse stanove in razrede, vse politične in svetovnonazorske skupine našega ljudstva.«

Zelo odločno pa se je obrnil proti oprostivam vojnih zločincev. »Če so nekatere razsodbe v zadnjem času škodovalle ugledu Avstrije v svetu, ni krivda sodnikov. Oni so nosilci in tudi žrtve tiste nevarne avstrijske mentalitete, ki se noče priznati kriva za svojo preteklost in misli, da se izogne lahko vsaki lastni krivdi, sklicujoč se na krivdo drugih. Ni naloga Cerkev zahtevati maščevanje, toda naloga Cerkev je opozoriti na nevarnost, ki jo vsebuje napačno tolmačenje demokracije, kakor da bi vse sile imele enako vrednost, slabe in dobre, uničevalne in ustvarjalne in bi se moglo vse razumeti

SLOVENC

doma in po svetu

Slovenska pesnica Vida Tauferjeva umrla

V sredo, 19. oktobra, je umrla slovenska pesnica Vida Taufer. Rodila se je leta 1903 ter je spadala med tiste maloštevilne slovenske pesnice, ki so nastopile v obdobju med dvema vojnama. Takrat je izdala dve pesniški zbirki, in sicer »Veje v vetru« leta 1938 in »Križev pot« leta 1941. Po vojni so leta 1950 izšli njeni »Izbrani listi«, pred petimi leti pa zbirka »Svetli sadovi«.

Pesniški izraz Vida Tauferjeve je neposreden, topel in poglavljen. Pesnica je izpovedovala doživljene ljubezni, narave in smrti, kot pišeta o njej v Zgodovini slovenske književnosti Stanko Janež in Miroslav Ravbar. Njene pesmi so izraz melanholičnega temperamenta, nekake zadržanosti, odpovedi in strahu pred življenjem, razočaranja in bolečine. Njena lirika je skrbno izdelana, strogo umerjena in ubrana v otožno melodijo.

80-letnica šolskega nadzornika Franja Karbaša

V prelepi jeruzalemski sosesčini pri Miklavžu (Štajerska) preživlja jesen življenja nekdanji okrajni šolski nadzornik Franjo Karbaš.

Rodil se je 20. oktobra 1886. Učiteljski poklic si je Karbaš izbral iz notranje nuje, zanj živel in tako delil usodo slovenskih šolnikov iz avstrijsko-ogrskih časov do zadnjih let predvojne Jugoslavije. Kot zaveden domoljub je okusil tudi nemško vojno ujetništvo.

Kjerkoli je Karbaš služboval, povsod so ga imeli ljudje radi, saj se je popolnoma posvečal šoli, mladini in ljudskim potrebam. Posebno skrb je posvečal šolskim vrtovom in je bil za to večkrat nagrajen. Učitelji ljutomerskega okraja se ga radi spominjajo kot nekdanjega šolsko-pedagoškega predstojnika. Kot razgledan pedagoški svetovalec je zastopal moderne vzgojne in učne metode in jih dopolnjeval z bogatimi osebnimi izkušnjami.

Okrajni šolski nadzornik Franjo Karbaš je v mladih in srednjih letih objavjal pedagoško-šolske prispevke v »Učiteljskem tovarišu«, »Popotniku« in drugod. Veliko njegovih tehtnih misli in tehtnih predlogov je zabeleženih v raznih zapisnikih, društvenih kronikah in lokalnem tisku.

IZ BENEŠKE SLOVENIJE:

Smrt župnika Jožefa Kjačica

Zopet je zmanjkal iz vrst duhovnih pastirjev odlični mož, ki je deloval v Trinkovem duhu med beneškimi Slovenci.

V nedeljo, dne 9. oktobra, je umrl v čedadski bolnišnici č. g. Jožef Kjačič. Že 10 let je župnikoval v fari Kozici pri Šent Lenartu. Z modrim nastopom in bodrilno besedo si je pridobil srca vseh vernikov.

Pokopali so ga v bližini njegovega brata msgr. dr. Boža Kjačiča, bivšega kanonika v Gorici.

Novi župnik Adolf Dorbolo

Šentlenartska fara je po odhodu gospoda Kračiča na drugo službeno mesto čakala nekaj časa na novega župnika. Faranom se je izpolnila želja, da je bil imenovan za naslednika č. g. Adolfa Dorbola.

Slovesno ustoličenje novega župnika je bilo na rožnovensko nedeljo 2. oktobra. Č. g. Dorbolo je domačin iz Laz in je že nekaj časa opravljal v Št. Lenartu kaplansko službo. Predstavitve in obred umeščanja je opravil č. g. kanonik Peter Hvalica iz Dolenjega Brnasa.

SLOVENSKI GLASBENIKI SE UVELJAVLJAJO V TUJINI

Enoroki vzhodnonemški pianist Siegfried Rapp, profesor na glasbeni akademiji v Weimarju, je v preteklih dneh v več vzhodnonemških mestih izvedel koncert za levico slovenskega skladatelja L. M. Škerjanca s tamkajšnjimi orkestri. Do kraja tega leta predvideva še nadaljnjih šest izvedb tega dela kakor tudi koncerte s solističnimi skladbami našega skladatelja.

Danska založba tiskala Bravničarjevo skladbo

Beograjska avtorska agencija je sporočila slovenskemu skladatelju Matiji Bravničarju, da je glasbena založba iz Kopenhagna založila njegovo »Fantazijo za violino in orkester«. Skladba je ena izmed redkih del naših skladateljev, ki so bila izdana pri tujih založbah.

in s tem vse oprostiti. Po grozodejstvih v preteklosti in po izjavah koncila ne more biti danes opravičen v nobeni obliki noben antisemitizem, ne rasni ne verski.

Dan narodnega praznika nas mora opozarjati, da sestavljamo skupnost ne samo v prostoru, temveč tudi v času; skupnost, ki gre iz preteklosti v prihodnost skozi sedanjost.«

Mohorjeve knjige so izšle

Letošnji dar Mohorjeve družbe obsega: Koledar za leto 1967, večerniško povest »Žena s Poljan«, knjigo spominov iz Dachau in jubilejno delo na koncilu.

Koledar mora imeti seveda koledarski del, pred njim pa so navedene še posebnosti prihodnjega leta, ki se bo začelo in končalo z nedeljo. Častno mesto v koledarju imajo koncilске poslanice raznim stanovom. Mnogi bodo z zanimanjem brali, da smo že 1200 let kristjani. Koledar ima dosti čtiva za vse okuse. Predvsem pa si ob prebiranju člankov in opazovanju slik lahko predstavljamo, kje vsepovsod živijo Slovenci in kako delujejo. Koledar ima nekaj izrazito koroških člankov, ki bodo zanimali predvsem domačine. Ne manjka leposlovja, ki je zastopano v črticah in pesmih. Spominski članki so posebnost vsakega koledarja. Tudi vzgojni problemi so v novem koledarju obdelani. Udje Mohorjeve družine po svetu, v kolikor je bilo mogoče zbrati imena, so zajeti v obširnem seznamu, razporejenem po delih sveta.

Žena s Poljan je 20. zvezek družinskih večernic. To je lepo priznanje celovški Mohorjevi družbi. Povest iz davnih dni se odigrava v gorenjskem kotu, med Savo in Gorjani. Tam so tihe Poljane, kjer je nekoč stal mogočen grad, danes pa vrh strme gmajne vidiš le belo skalo, ki ima človeško podobo. Vsak domačin, ki ga boš srečal, ti bo rad povedal zgodbo o okameneli grajski hčeri. Tudi Janez Rožencvet, avtor povesti, je slišal to zgodbo, videl belo skalo, pa je v to okolico zgradil zgodbo, ki je resnična, pa spet neresnična. Gotovo se je tolikokrat odigravala, morda v malce drugačnih odtenkih, z drugimi imeni, v razdobju mnogih let, a odigravala se je, saj je na Gorenjskem stalo štiriindevetdeset gradov.

Ta precej romantična zgodba je pisana zelo razgibano; prav zaradi tega pritegne

GLEDALIŠČE

PETEK, 4. novembra, ob 19.30: »Paganini«, opereta Franca Leharja. — SOBOTA, 5. novembra, ob 19.30: »Ball in Savoy« (Ples v Savoju), opereta Paula Abraham; Zaključna predstava za Delavsko zbornico. — NEDELJA, 6. novembra, ob 15. uri: »Don Pasquale«, opera Gaetana Donizettija; 4. predstava za GWK-nedelja, 3. predstava za nedeljski podeželski abonma. — SREDA, 9. novembra, ob 19.30: »Don Pasquale«, opera; 5. predstava za M-abonma in GWG-sreda; 4. predstava za GWK-sreda; 3. predstava za podeželski sredin abonma. — ČETRTEK, 10. novembra, ob 19.30 v »Gledališču za poskusne vaje« v dvorani za vaje: »Ein Flaschenreich für die Erde« in »Die Seilpenne«; cena vstopnic za ta večer je 15.— šilingov.

V morju, na soncu in v dežju

(Z bralci našega lista kramlja Alojzij Vauti, selski župnik)

Kakor drugod, me je tudi v Ribnici najbolj zanimala cerkev. Velika je in lepa bo, ko bo dokončno popravljena. V zadnji vojni je bila namreč večkrat obstreljevana in močno poškodovana. Župnik je ravno nadzoroval delo v cerkvi. Vprašal sem ga, odkod dobi denar za kritje stroškov, morda od kake odškodnine? »Niti dinarja iz javnih sredstev, vse plačamo iz darov požrtvovalnih faranov. Kadar se nabere večja vsota, se restavriranje nadaljuje,« mi je pojasnil.

G. župnik nam je nasvetoval, naj med potom obiščemo Marijino božjo pot Novo Štífto, ki ni daleč od Ribnice. Tudi obe sopotnici sta to želeli, da tam obudita spomine iz mladih let.

Zavili smo na stransko cesto in po nekaj ovinkih dospeli na hrib. Na njem stoji župnišče, ali pravzaprav samostan, ker oskrbuje božjo pot pater frančiškan z enim fratrom.

Cerkev bo čez pet let obhajala tristoletnico. Zidana v obliki osmerokota ima mogočno kupolo, kot posebnost pa »svete štenge«. S slikami jo je opremil frančiškan p. Blaž Ferčnik. Zgovorni frater Evzebij nam je pripovedoval dogodke iz vojnih let. Italijani so domnevali, da so na Novi Štífti partizani in so jo zato obstreljevali z granatami. Te so razbile okno za Marijinim kipom, poškodovale angele, ki ga obdajajo, kip pa je ostal nepoškodovan, niti opr-

nase vse naše zanimanje. Pisatelj je gotovo strokovnjak v gozdarstvu in lovu, kar se v knjigi vedno znova opaža. Povest ima čez 250 strani.

Zelo lepa, monumentalna je knjiga o koncilu. To je v sliki in besedi podan izveček dogodkov ob drugem vatikanskem vesoljnem cerkvenem zboru. Nekaj Slovencev je tudi v Rimu. Ti so oskrbeli tekste in slike, tako da imamo pred seboj knjigo, s kakršno se ne morejo ponášati večji narodi. Razumljivo je, da tako delo ne more izčrpati vseh pogledov na ta edinstveni dogodek v zgodovini Cerkve in sveta, ampak skuša poleg splošnega pregleda le prikazati našo udeležbo in zapisati, kar je v Rimu ob koncilu nastalo in je pomembno za našo prihodnost.

Knjiga o Dachauu pretrese. Je to prevod

ZVEZA PEVSKIH DRUŠTEV:

Akademski pevski zbor Tone Tomšič

na koncertu 6. novembra 1966 v Domu glasbe v Celovcu.

Že zadnjič smo obljubili, da bomo še kaj več povedali o zboru, ki ga bomo poslušali na koncertu 6. novembra. Razumljivo je želja, da bi zvedeli o tem zboru čim več.

Akademski pevski zbor Tone Tomšič — okrajšano se po modernem načinu označuje s črkami APZ — je naslednik predvojnega Akademskega pevskega zbora, ki ga je ustanovil France Marolt. Ta prvotni zbor nam na Koroškem ni tuj. Po vojni je v spomin svojega umrlega pevovodje nastopil na več koncertih; eden teh je bil tudi v Celovcu v veliki dvorani Delavske zbornice. Vsem, ki so se tega koncerta takrat udeležili, je ostal v neizbrisnem spominu in še danes po dolgih 15 letih govorimo o njem, tako globoko doživetje nam je ustvarila naša pesem, ko smo jo čuli peti, kakor so jo peli Maroltovi pevci.

Kar je Marolt započel, je akademska mladina v Ljubljani tako cenila, da je z delom nadaljevala in stalno obnavljala Maroltov zbor. Danes združuje okroglo 80 pevcev, ki obiskujejo ljubljansko univerzo. Letos obhaja zbor dvajsetletnico svoje obnovitve in je zato pripravil nov koncertni spored.

V teku svojega obstoja je imel APZ 1800 vaj, 600 nastopov, naštudiral je 400 skladb, med temi je bilo 50 takih, ki so bile posvečene zboru in jih je zbor prvi in prvič izvajal. Poleg tega je imel zbor osem daljših gostovanj. Dvakrat je nastopil v Gorici na mednarodnem tekmovanju, ki ga prirejajo v Gorici pod imenom »Seghizzi«. S tega tekmovanja je odnesel prvo nagrado. Tudi sicer je še prejel na mednarodnih tekmovanjih prve nagrade.

iz nemščine. Original je napisal P. Johann Maria Lenz pod naslovom »Christus in Dachau«. Knjiga je razdeljena na 21 poglavij. Pisatelj najprej opisuje pot v Dachau, Križev pot Dachau, Dachausko svetišče ter Božjo zmago v Dachauu. V dodatku so navedeni vsi dachauski trpini-duhovniki s Koroške. Tudi nekaj slik iz tega zloglasnega taborišča je ob koncu dodanih.

Skupno z Mohorjevimi knjigami je izšla tudi Družinska pratika za navadno leto 1967. Na malo straneh je v majhni knjižici veliko branja, praktičnih nasvetov, smešnic, ugank in drugih zanimivosti. Najbolj prijetno pa je s pratiko hoditi skozi leto in ugotavljati, če je uganila vreme ali pa ne.

Toliko o Mohorjevem knjižnem daru za leto 1967. Zelo smo ga veseli, Mohorjevi družbi se zahvaljujemo ter ji hkrati čestitamo. Za naše ljudi pa velja o knjižnem daru: Vzemite in berite ga! V vsako družino Mohorjeve knjige!

Mednarodno tekmovanje »Seghizzi« v Gorici bravcem Tednika ni čisto neznan. Tednik je o njem poročal obenem s poročilom, kako sta tudi dva zbora Zveze pevskega društva se udeležila tega tekmovanja, in sicer 1. 1964 pevski zbor Gallus-Petelin iz Celovca in Obirski pevski zbor z Želinjskim, 1. 1965 pa Gallus drugič. Seveda je takšen podvig naših zborov spričo pogojev, pod katerimi se gibljemo, bolj izraz stremljenja po visokih ciljih in izraz poguma, kot pa seganje po prvi lovoriki. Nista dosegla prvega mesta med tekmovalci, pa tudi zadnja nista bila, dosegla sta še vseeno nagrade in priznanje.

Pevovodje APZ so se v teku let vrstili takole: Radovan Gobec — v svojih mladih letih bival v Šmihelu nad Pliberkom, Lojze Lebič in Igor Lavrič; zdaj jih vodi Marko Munih, v Celovcu bomo imeli priliko občudovati njegovo taktirko.

APZ se stalno obnavlja iz novo dohajajoče in priraščajoče akademske mladine. To pomeni stalno mladostnost zbora, njegov zanos in elan, njegovo mladostno pogumno in osvajaajoče petje. Pomeni pa tudi velikanski napor pevovodje, ki mora vedno na novo vzgajati novodošle, pomeni, da mu vsako leto spet odide mnogo dragocenih, zrelih pevskih moči in tako se ne ohranijo vsi sadovi velikanskega truda zboru. Je zbor, ki seje, žanjejo pa drugi.

Kakšni napor in kakšna navdušenost se kaže že samo v suhih številkah. Že zgoraj smo omenili, da je imel zbor v teku svojih zadnjih 20 let 1800 vaj, 600 nastopov in naštudiral 400 skladb. Že to kaže, da bomo imeli priliko poslušati zbor izrednih kvalitiet. Našim koroškimi zborom,

vsem našim pevkam in pevcem in vsem, ki ljubijo našo pesem, se obeta doživetje, kakršnega smo le redko deležni.

Spored

Ne le zbor sam, tudi spored pesmi je za nas nekaj novega, deloma nekaj povsem novega. Kaj smo slišali doslej o slovenskem skladatelju Pošu, kaj o Plavcu, Sivicu, Srebotnjaku, Bersi? Še o Gallusu - Jakobu Petelinu prav malo. In vendar so to naši slovenski komponisti. Gallus, Plavec in Poš so komponisti renesančne in baročne dobe, Sivica, Srebotnjak, Lajovic, Bersa in Pahor pa skladatelji zadnjih dob. To se pravi, da bomo slišali glasbene stvaritve slovenskih komponistov starejših in novejših dob in se prepričali, da smo Slovenci vedno budno sledili kulturnemu razvoju v Evropi in v njem sodelovali. Kako naj ne bi takšen koncert nas vse napolnil s ponosom, da smo sinovi visoko kulturnega naroda z bogato dediščino iz raznih preteklih dob.

Kakopak, brez narodne pesmi za nas ni koncerta. Zato bo ves drugi del koncerta napolnjen z narodno pesmijo, obogateno, osvetljeno, okrašeno po bogatem muzikalnem občutju znanih nam skladateljev-mojstrov Jenka, Marolta, Mirka, Deva in Tomca. Žganec pa nas bo povedel že bolj k našim južnim bratom in končno se nam bo nasmejalo južno sonce v Makedonski humoreski komponista Skalovskega. Lepa je naša pesem v domačem skromnem krogu, ko vre z vso čustvenostjo iz srca preprostih pevcev. Če jo bomo pa čuli iz grl 80

Kmalu si boš izbral, kar boš za Božič daroval!

KOROŠCI — kupujte vedno le v domačih trgovinah!

mladih, navdušenih pevcev, izvežbanih v dolgih, vztrajnih vajah, bomo gotovo še marsikatero neodkrito lepoto zasledili in jo doživeli kot nov čar naše pesmi in našega petja.

Napovedani koncert APZ, 6. novembra 1966, v Celovcu bo za naše kulturno življenje nekaj novega, nekaj posebnega. Pomeni za naše pevke in pevce, za vse naše zборе veliko pobudo pri njih delu; za našo slovensko manjšino na Koroškem obnavljanje kulturnih vezi z delom naroda južno od Karavank, za naše nemške sodeželane pa v smislu kulturne izmenjave možnost, da spet spoznajo delec našega kulturnega življenja.

Pripomba: Preskrbite si vstopnice pravočasno. Veljajo 30.—, 25.—, 20.—, 15.— in 10.— šilingov. Dobite jih v poslovalnici Zveze pevskega društva in KKZ v Mohorjevem domu v Celovcu (Viktringer Ring 26). Pričetek ob pol 3. uri popoldne — pridite točno!

4

spomenik v rojstnem kraju. V Ljubljani in kakor sem slišal tudi v nekem nemškem mestu, kjer je Trubar deloval, so imenovali cesto po njegovem imenu »Trubarjeva cesta«.

V Velikih Laščah pa smo se ustavili na trgu pred Levstikovim spomenikom. Pisatelj Fran Levstik tudi zavzema v slovenski književnosti odlično mesto. Očistil je književni jezik nepotrebne tuje navlake. Njegovega »Martina Krpana« pač pozna vsak šolar, ki obiskuje slovenski pouk.

Župnija Velike Lašče se more ponášati še z dvema drugima rojakoma: V Podsmreki je bil rojen pisatelj Josip Stritar, pri Sv. Gregoriju pa dr. Janez Evangelist Krek. Stritarja sem po imenu poznal še kot šolarček, ko smo med Mohorjevimi knjigami dobili njegovo mladinsko knjigo »Pod lipo«. Koliko veselja je nam otrokom prinesla ta knjiga. Brali in spet brali smo pesmice. Posebno nam je ugajala pesem »Mladi vojaki«. Skladatelj Viktor Parma je na to besedilo zložil napev, koračnico, ki je znana po širnem svetu. Z dr. Janezom Evangelistom Krenom sem se pa osebno seznanil, ko sem se kot bogoslovec zdravil na višinskem zraku v Podlonku blizu njegovega počitniškega Prtovca. Krek je bil za Slovence to, kar Mojzes za Izraelce. Zal nam je prezgodaj umrl.

V Ljubljani smo krenili na Izansko cesto, kjer imajo sestre Notre Dame majhno postojanko. Tam sta najini sopotnici izstopili, a tudi naju z ljubeznivo prijaznostjo pregovorili, da sva vstopila in bila deležna gostoljubnosti sester. Popoldne sva

prekinila vožnjo v Št. Vidu pri Ljubljani. Šla sva čestitat prijatelju z mladih let dr. Justinu k odklikovanju, ki ga je prejel od sv. očeta, in da bi si ogledala zlato kolajno z diplomom.

Še sva imela časa, da se na Brezjah pokloniva in priporočiva sebe in svoje farane Mariji Pomagaj. Saj pa tudi gladka nova cesta kar vabi, da jo avto preizkusi. Že sva videla brezjansko cerkev, a g. Pavle ni zasukal volana v tisto smer. Kam neki se je zamislil? »Brezje so že tu!« ga opozorim. Samo malo se nasmehne in vozi dalje. Cerkev je ostala že za nama. »Kaj mu je danes, ali se naj peljeva na Jesenice...? Ne razumem zakaj vozi mimo. Tedaj obrne sofer v podvoz in od tam nazaj, še skozi en podvoz in kmalu sva na cilju. Nova avto cesta ima z Brezjami tako zvezo.

Opravila sva svojo pobožnost in nato brzela proti meji in čez njo. Deset minut pred odhodom mojega avtobusa v Sele je tovariš v Borovljah izločil mene in mojo prtljago. Med prtljago je bila tudi butara rožmarina in lovorike, s kakršno me sestre v Lovranu vsakokrat obdarijo. Rožmarin je dober namočen v vinu ali kot čaj za srce. Lovorjevi listi pa so okusna začimba za krompirjevo juho.

Rožmarin je zadišal v avtobusu in opozoril potnike nase in name. Radodarno sem večje razdelil med vse, ki so jih želeli. Iz preostalih pa sem naslednji dan naredil dva šopka in poklonil ženam tistih dveh mož, ki me prvo in tretjo nedeljo vozita na Bajtše. Če se ženi prikupiš, ti mož raje ustreže.

Zdaj pa je kramljanja konec, ker spraznil se je že moj lonec.

Namesto evetja

na grob č. g. Antona Komlanca, letos umrlega, pošiljata 10 dolarjev Družbi sv. Mohorja v Celovcu Vincenc in Amalija Povirk iz Clevelanda v Združenih državah. Prav tako pošiljata v isti namen 10 dolarjev Družbi sv. Mohorja v Celovcu g. in ga. Jožef Magajna iz Clevelanda.

Vsem tem dobrotnikom se odbor Družbe toplo zahvaljuje.

APAČE (Razne novice)

Ker je naša župnija bolj majhna, zato se pri nas ne nabere mnogo novic. Zato tudi naši dopisi v »Našem tedniku« prihajajo le bolj poredkoma. Nabralo se je nekaj reči, o katerih hočemo poročati. Sta to dve žalostni in ena vesela novica.

Dne 15. aprila je umrla Wedenig Marija, pd. stara Kramarjeva mati v 77. letu starosti. Zapustila 83 let starega moža, ki mora sedaj sam prebivati v užitkarski kočici. Rajna je bila naša rojakinja, vsa leta ud Mohorjeve družbe in pridna kristjanka. Pokojna bi še gotovo živela, če ne bi pred leti nesrečno padla in si pretresla možganov. Slučaj je hotel, da je pozneje, ko je bila že kar boljša, vnovič padla in se je zaradi tega bolezni zelo poslabšala in jo spravila v grob. V notranjosti je bila zdrava kakor riba v vodi.

Pogreb je bil 17. aprila ob veliki udeležbi pogrebcev. Pogrebne obrede je opravil g. župnik Lampichler.

Domačim, posebno možu rajne in vsem sorodnikom izrekamo prisrčno sožalje.

Dne 26. junija je bila v Apačah vesela svatba. Tasček Josefina, pd. Hobešnikova hčerka v Apačah, se je odločila, da stopi v zakonski stan. Možja si je poiskala v Pogrčah, fara St. Vid. Smolnig Hanzelj, pd. Pavležev, se je Pepci dopadel in je sklenila, da ga vzame za zakonskega moža. Saj so pa tudi res potrebovali pri hiši možko pomoč, ker sta dolga leta bili Pepca in njena mati, le sami pri hiši in morali sami obdelovati in oskrbovati kar veliko posestvo.

Poročne obrede je opravil g. Boštjančič.

Po cerkvenih opravilih so se vsi svatje peljali v gostilno pri jezeru (Stausee-Freibach), da se tam pokrepčajo in razvedrijo v veseli družbi. Poročnemu paru želimo mnogo božjega blagoslova v zakonu.

Dne 10. septembra je v bolnici v Celovcu v Gospodu zaspal naš rojak Schauer Jožef, pd. Lipe v Apačah, v starosti 64 let. Vsi smo v žalosti zaplakali, ko ga je tako nepričakovano pobrala smrt. Ker smo ga vsi radi imeli, nam je vsem težko po izgubi tega plemenitega moža. Pokojni je bil drugače še kar zdrav, samo bolj slabotne narave. Pri vojaki v pretekli vojni je dobil zobne proteze, ki jih je le težko uporabljal. Ni se mogel odločiti, da bi si dal napraviti drugo protezo in tako je dolga leta težko jedel. Ker je manjkala spodnja proteza, ga je zgornja dregala na spodnje čeljustno meso. Pri tem je nastala rana večja in večja in nazadnje prišel raven rak. Sin Hanzelj ga je peljal k zdravniku in ta je rekel, da naj gre v bolnico. Tam so ga operirali. Po operaciji se je že kar dobro počutil in bil prav dobre volje. Pa je morala priti zraven pljučnica, ki pa je, ker je bil zelo slaboten, ni preostal. Tako je v Celovcu 10. septembra mirno v Gospodu zaspal. Pripeljali so ga v Apače in smo ga ob veliki udeležbi dne 13. septembra položili k zadnjemu počitku v očetov grob. Pokojni je bil povsod priljubljen, pošten in veren mož. V cerkvi je dolga leta sodeloval pri cerkvenem pevskem zboru. Kot naš rojak je bil naročen na naš list »Naš tednik« in ud Mohorjeve družbe.

Pogrebne obrede v ganljivim poslovnim nagovorom je opravil g. Boštjančič ob asistenci g. Wutteja iz St. Petra na Vašinjah. Gospod Wutte kot sorodnik rajnega se je tudi v par besedah poslovil od rajnega.

Ženi, sinovom in sorodnikom izrekamo najiskrenejše sožalje! R. i. p.!

Osmošolci Slovenske gimnazije
vabijo na

PRIREDITEV,

ki bo v nedeljo, dne 6. novembra,
ob treh (15. uri) popoldne
pri šercerju v Šmihelu
in ob osmih (20. uri) zvečer
pri Schwarzelnu v Pliberku.
Zabavali vas bodo: fantovski zbor,
tamburaški zbor, godci in še marsi-
kaj veselega.

Prisrčno vabljeni!

Pri nas na Koroškem

Vseposod za slovensko stvar

(Dopis z Dunaja)

»V naši organizaciji se hočemo izpopolnjevati v podedovani slovenski besedi in pesmi. V javnosti pa se hočemo z vsemi močmi prizadevati za slovensko stvar, da doprinesemo svoj delež k izboljšanju položaja naših ljudi na Koroškem,« je izjavil v svojem nastopnem govoru predsednik Kluba slovenskih študentov na Dunaju Lojze Popitsch.

Na sestanku, dne 21. oktobra, je predsednik predstavil klubskim članom tudi novi odbor: Avgustin Malle je prevzel mesto podpredsednika, Miha Kulnik mesto prvega tajnika, Pavle Pernjak mesto drugega tajnika, Matevž Grilc mesto časnikarskega referenta, France Kattinig mesto blagajnika in Micka Partl mesto knjižničarja.

Težišče letošnjega dela bo po sklepu vodstva kluba na kulturno-prosvetnem področju. Klub je v zadnjih letih svojega delovanja posvetil pozornost predvsem sestankom; v zadnjem študijskem letu je storil tudi nekaj na kulturnem področju, toda še vse

premalo, kakor se zdi novemu odboru. Zato je odbor na svoji prvi seji sklenil v prihodnje posvetiti pozornost ne samo sestankom, marveč tudi pripravi kulturnih nastopov. Ti naj bi ne bili samo na Dunaju, marveč tudi na Koroškem. Saj ima klub dva zbora, ki sta zmožna izvesti pevski koncert.

Zasnovan načrt bo mogel klub izvesti le, če bo v vrstah članov vladala disciplina. Disciplina pa pomeni trajno pripravljenost članov sodelovati pri delu kluba pod demokratsko izvoljenim predsednikom.

Predsednik kluba se je zavzel za nadaljnja pogajanja z vodstvom Korotana, kajti slovenska študentska organizacija spada v slovenski dom.

Govor je zaključil predsednik s prošnjo, da člani kluba v prijateljskem ozračju omogočijo lepo in uspešno delovanje v klubu.

Po nastopnem govoru se je razvnela živahna razprava o novem delovnem načrtu kluba.

ZVEZA PEVSKIH DRUSTEV

bo priredila pevski koncert.

Pel bo pod vodstvom Marka Muniha

Akademski pevski zbor Tone Tomšič iz Ljubljane

umetne in narodne pesmi

v nedeljo, 6. novembra 1966 ob 14.30

v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Vsi prijatelji naše pesmi in lepega petja prisrčno vabljeni.

Vstopnice po 30.—, 25.—, 15.— in 10.— šilingov dobite v poslovalnici Zveze pevskih društev in KKZ v Mohorjevem domu in pri zastopnikih dijakov.

Odbor Z P D

Spej v domačem kraju

KOŽENTAVRA

Pozdravljeni, rojak! Sprejmite me medse, saj vas imam tako rad.

Po dolgih letih, ko sem še kot nedorasel, napol otrok, odšel v svet, se sedaj vračam kot starček domov, v rodni kraj, v mojo rojstno vas z željo, da preživim še odmerjeni mi čas življenja med vami.

Po končani vojni, o božiču leta 1945, sem se peljal z vlakom iz Tirolske v družbi duhovnika - invalida (manjkala mu je ena roka, katero je zgubil v vojni), v Malo ves, fara Škocijan na Koroškem, k mojim velikim dobrotnikom praznovat najlepši cerkveni praznik. Iz pogovora je spoznal, da sem brezdomec. Nenadoma me vpraša: »Kajne, vi bi šli radi domov?« Nato pa je nadaljeval: »Ko sem kot duhovnik obiskal v bolnišnici mladega umirajočega fantavojaka, sem ga vprašal potem, ko sem mu podelil odvezo, če še kaj želi. Mladeničvojak je v tem trenutku zbral vse svoje moči in zaklical: 'Heim möchte ich gerne, heim zur Mutter!' (Domov bi šel rad, domov k materi).«

In tako je tudi z menoj. V daljnem prekomorskem svetu, kjer sem živel zadnja leta, se je porajala v moji duši, čim starejši sem postajal, zmerom bolj vroča želja in hrepenenje s prošnjo k Bogu, da mi izpolni to, da bi vsaj večer življenja lahko preživel med vami, dragi rojaki moji. Saj še ptička tja zleti, kjer se izvali. Tako se vračajo vsako leto lastovice tja, kjer so se izvalile. In taka lastovica sem tudi jaz. Vrnil sem se. Človeško življenje je podobno raburkanemu morju, na katerem plovemo iz enega vala na drugega, dokler ne prispemo v stan, kamor plovemo vsi.

Sedaj, ko sem srečno prispel domov, večkrat obiščem še živeče moje rojake v fari.

Malo jih je še. Večino so v času moje odsotnosti že odnesli na kraj miru, na pokopališče, v Kaplo, kamor sem jih šel pozdravit in jim želel večni mir in pokoj z željo, da bi tudi moje truplo po težkih in velikih preizkušnjah življenja nekega dne počivalo med njimi, na tako lepo urejenem pokopališču, kot je vprav kapelsko, kjer so grobovi umrlih tako skrbno negovani. Prav zategadelj si želim, da bi moje truplo počivalo in se spreminjalo v prah samo na tem pokopališču v Kapli, v senci gore Zingarice, ob toku reke Drave in ob šumenju njenih valov.

Daj, Bog, izpolni mi željo to!

Ivan Mlečnik

ŠT. RUPERT PRI VELIKOVCU (Poroka)

Veselo poročno slavje smo obhajali, ko je naša pridna pevka Vroni Sagmeister s svojim ženinom Francem Lesijakom stala pred duhovnikom, kjer sta prejela zakrament sv. zakona. Mogoče šentrupeška cerkev se ni slišala mogočnejšega petja, kot ga je bilo slišati pri tej poročni slovesnosti. Kar štirje zbori so se znašli: Domači pevci pod vodstvom g. Hrastnika, katerim so prišli na pomoč vrli želinčani, so krasno zapeli, pridružili so se jim še šentpeterski muzikanti, tako da je bilo petje glasno in še bolj polno. Tudi pevci iz Dobrle vesi so prišli, da se poklonijo ženinu, ker je njegova mati njih voditeljica.

Z veseljem so svatje in radovedneži poslušali lepe pesmi, ki so donele na koru. Prav gotovo je bila vesela tudi nevesta. Hvaležni farani to veselje naši Veroniji iz srca privoščimo, ker nas je tudi ona več let razveseljevala s svojim lepim sopranom,

UDELEŽENCEM KONCERTA

6. novembra 1966 iz Podjunc
javljamo, da bo vozil avtobus
(Sienčnik) iz Pliberka ob 12.30
(pol enih) in iz Železne Kaple
(ob zadostnem številu) ob 13. uri
(enih) popoldne na koncert
v Celovec in nazaj.

ko je prepevala Bogu v čast, za kar naj ji bo izrečena prisrčna hvala.

Vroni pa ni bila samo marljiva pevka, bila je tudi pošteno dekle. Skoraj vsako nedeljo smo jo videli klečati pri obhajilni mizi, bila je zgled vsej farni mladini.

V novem stanu ji želimo obilo sreče in božjega blagoslova, da bi mogla s svojim možem živeti v miru in soglasju.

»Dan starih«

Tudi dan starih smo lepo obhajali in sicer s popoldansko sv. mašo pri kateri se je zbralo precej ljudi. Naš dušni pastir je v zbranih besedah orisal življenje in poslanstvo starega človeka. Po cerkvenem opravilu so bili vsi udeleženci povabljeni k šolskim sestram na skodelico kave.

Preteklo nedeljo smo obhajali dan zahvale. Verniki so se povabilu gospoda župnika odzvali z obiskom božje službe in tudi z darovi za misijone.

SV. NEŽA PRI VELIKOVCU (Obnova romarske cerkve)

Na pobudo družine predsednika in veleposestnika dipl. ing. Val. Maierhoferja, smo začeli popravljati našo starodavno, nekdanje zelo močno obiskovano romarsko cerkev sv. Neže.

V načrtu imamo prenoviti notranjščino cerkve in oltarje, osušenje zidovja in na novo prekriti stolp. Kritje stolpa je že v delu. Na žalost so se pri vožnji na delo z avtomobilom smrtno ponesrečili trije delavci. Sedaj čakamo, kdaj se bodo znašli drugi, ki bodo delo nadaljevali.

JELKA:

Spomin na ljubega očeta

V nedeljo gremo pa do Baškega jezera, tako smo se med tednom odločili, ko smo delali načrt našega nedeljskega izleta. Bilo je lepo nedeljsko jutro. Po končani jutranji maši smo se vsedli v avto in že smo se peljali Beljaku nasproti. Ko smo dospeli v mesto, smo na križišču zavili na desno in po ovinkasti cesti kmalu prišli do ozkega mostu, ki pelje preko Zilje. Malo po klanecu navzgor in že smo zagledali cerkvico Marije na Zilji.

Zaslišali smo zvonjenje zvona, vabil je k maši.

Pri Dobravi zavije cesta pri ovinku navkreber. Prijetno je, saj pelje cesta tako rekoč skozi gozd, kjer je malo više nastalo ljubko naselje. Vse zida in gradi, tako da lahko poleti oddajajo sobe tujcem. Kmalu smo prišli v Drobovlje. Kot gobe po dežju rastejo penzionci. Vseposod vidiš napis: sobe za tujce oziroma soba prosta. Obraz dežele se spreminja. Če ogleduješ pokrajino, vidiš travnike, sadna drevesa po vrtovih, vmes skrito kmečko hišico, ki kot boječje pišče moli kos svoje strehe izza zelenja, kot da se ogleduje in opreza, kdaj bo zopet na bližnjem hribu ali v dolinici zrasla mogočna dvo- ali trinadstropna zgradba in to ubogo pišče zasenčila. Lepota vasi izgublja na svoji idili, vse zida in se bori za čim lepše, modernejšče.

Naš cilj še ni bil dosežen, zato smo se peljali naprej in kmalu zagledali biser koroških jezer — Baško jezero. Kar v avtu smo zapeli tisto večno lepo — Njav čez izaro... Petje ni bilo ravno ubrano, vsak je pač po svoje brundal. Pa vendar če pride tako spontano iz srca in ga spremlja še brnenje motorja, si misliš, da poje že kar »majhen zbor«. Za poslušalce je boljše, da jih ni. Pri znamenju, ki je tako značilno za Koroško, smo zavili na parkirni prostor. Skobacali smo se iz avtomobila. Ker je bilo še zgodaj je bila klopa pod drevesom še prazna. Čeprav smo ves čas sedeli, vendar sam ne veš, kdaj zopet sediš.

Nudil se nam je čudovit pogled. Sončno jutro, nebo jasno brez oblaka, v ozadju mogočna Kepa, pod njo pa se je lesketalo jezero.

Ko smo tako opazovali to lepoto, reče pokojni oče — kar tako malo zasanjano:

(Nadaljevanje na 5. strani)

Ignac Domej o delovanju v Okrajni kmetijski zbornici Velikovec

Na prvi seji smo izvolili načelnika zbornice. Imel je v svoji stranki dovolj glasov. Da bi bilo delovanje v bodočnosti lažje, smo mu tudi Slovenci dali glasove. Nato so mene imenovali za zapisnikarja zbornice. Prišel sem v ožji odbor, nekako predsedstvo okrajne kmečke zbornice. Ta odbor, sestojec iz štirih članov, se je redno sestajal vsak mesec, oziroma vsakih 6 do 8 tednov. Obravnavali smo poleg tekočih zborničnih zadev tudi važne gospodarsko-

Ignac Domej, nosilec liste „Skupnost južnokoroških kmetov v velikovškem okraju.“

politične ukrepe. Predvsem zasiguranje odkupa kmečkih pridelkov, posebno živine v našem predelu. Važni so bili pogovori o odkupu kmečke zemlje pri graditvi cest in Podjunske železnice.

Veliko je bilo treba posredovati pri odkupu zemlje za elektrarno v Kazazah. Marsikateri težak primer je mogla zbornica od kmetov odvrniti, tako na primer, da so

lahko kmetje kupili nove domove, ki so jih pustili pod sedanjim Kazaškim jezerom. Sestavljali smo večkrat resolucije na Deželno kmetijsko zbornico in ji dajali pobude za ukrepe, ki bi bili v korist posameznim kmetom. Tako smo na primer na zadnji seji dali zbornici v Celovcu pobudo, da naj doseže pri finančnem uradu, da se bo pri sadovnjakih znižala enotna vrednost, ker donos od sadja ni več isti, kot je bil nekdaj, ko so še po naših gostilnah pili mošt. Pri odkupu zemlje po cestah so do zdaj njive višje cenili kot travnike. Predlagali smo, da se to v bodoče izenači, ker zasejanje travnika tudi velike stroške povzroča.

Dalje smo predlagali, da bi Kmetiska bolniška blagajna nastavila lastne pogodbene zdravnike, ki bi ordinirali natančno po tarifi (ceniku) blagajne in s tem potem primorali one zdravnike, ki nočejo kmetov

Valentin Waldhauser našim kmetom

Na zborovanju krajevnih zaupnikov iz občin Bistrica v Rožu, Slovenji Plajberk, Šmarjeta v Rožu, Borovlje, Sele in Bilčovs so spregovorili: nosilec liste »Skupnost južnokoroških kmetov«, pliberški podžupan Mirko Kumer, tajnik Kmečko-gospodarske zveze dr. Marko Dumpelnik, nosilec liste naše skupnosti v celovškem okraju Toni Krušič, Rupijev iz Velinje vesi, predsednik Narodnega sveta dr. Inzko ter Valentin Waldhauser, pd. Podnar iz Slovenjega Plajberka.

Zborovanje je bilo zelo razgibano. Govornika iz Podjune sta morala spet in spet odgovarjati na številna vprašanja s področja Kmetijske zbornice ter vprašanja, ki se tičejo položaja slovenskega kmeta v južnem

delu Koroške. Naši gospodarji so v tej zvezi podčrtali predvsem dejstvo, da se izražajo zapostavljanje našega kmečkega stanu tudi v tem, da Slovincem doslej še ni bila dana lastna kmetijska šola, do katere imamo pravico tudi po avstrijski državni pogodbi.

Predvsem pa je bilo poudarjeno, da bi morala biti južna Koroška zastopana v Deželni kmetijski zbornici — po številu volilnih upravičencev sodeč — z najmanj šestimi zastopniki. Ako pa pogledamo na kandidatne liste, pa vidimo, kako številno so zastopani ostali predeli Koroške, južnokoroški del pa je tudi tozadevno očitvidno zapostavljen.

Rožanski kmetje so dejali: Tudi izid volitev v Deželno kmetijsko zbornico naj podčrta z doseženim uspehom, da nam je lastna kmetijska šola za našo kmečko mladino nujno potrebna. Treba je torej tudi vsled tega strniti naše sile ter oddati glasove pri volitvah, dne 6. novembra, izključno le »Skupnosti južnokoroških kmetov«.

Zelo je navdušil udeležence zborovanja s svojo besedo Valentin Waldhauser, pd. Podnar iz Slovenjega Plajberka, kandidat

»Skupnosti južnokoroških kmetov« v celovškem okraju. V preteklih petih letih je uspešno zastopal naše kmete v okrajni kmetijski zbornici in priboril mnogim našim kmetom prepotrebne podpore. Videli smo, kako uspešno zmorc zastopati tudi en človek interese našega prebivalstva, ako je sposoben, požrtvovalen in prepričan o svojem poslanstvu.

Ganljiv je bil apel na nosilca liste v celovškem okraju. Podnar je dejal: »Naprosam Tonija Krušica, da bi močno zastopal posebno slovenske kmete v območju Karavank. Veliko izmed naših kmetov je našlo po drugi svetovni vojni doma prazne hleve ali včasih tudi požgane domove. Že zaradi tega bi morali imeti naši kmetje še večjo pravico, črpati iz Zelenege načrta (aus dem Grünen Plan). Uradno je namreč dokazano, da dobiva dvojezično ozemlje 11 odstotkov manj subvencij kot ostali predeli Koroške.«

Iz izvajanj g. Waldhauserja pa smo razvideli tudi, kako se je zavzemal kot predstavnik naših kmetov za utrjevanje položaja posestev (Besitzfestigungsaktion). V tej zvezi je omenil predvsem občine Sele, Radise in Slovenji Plajberk.

Gospod Waldhauser se je na zborovanju v Borovljah zahvalil tudi zborničnemu svetniku Mirku Kumru, da se je pri zasidranjih zavzemal v Deželni kmetijski zbornici tako uspešno za preusmeritev gorskih kmetij (Gebirgsbauern-Umstellungsaktion) na dvojezičnem ozemlju. Dejal je, da je taka preusmeritev v teku tudi v fari Slovenji Plajberk.

Gospod Waldhauser, ki je sam gorski kmet, je zaključil svoja izvajanja: »Tudi v bodoče bo treba poudarjati v zbornicah, da imamo tudi slovenski kmetje naše življenjske pravice ter da hočemo kot enakopravni deželani živeti v slogi in dobrem razmerju z vsemi sodržavljanji.«

»Jaz pa vam obljubljam,« je dejal g. Waldhauser, »da se bom z vsemi svojimi močmi trudil tudi v bodoče za blagor slovenskega kmeta ter za uspeh Skupnosti južnokoroških kmetov pri volitvah 6. novembra.«

Z zborovanja rožanskih kmetov smo odhajali notranje obogateni in okrepljeni v zavesti, da duh Serajnikovega Mirka še preveva srca kmetov ob Karavankah, v Rožni dolini in Gurah.

Pri nas na Koroškem

(Nadaljevanje s 4 strani)

Velikokrat sem pred 45 leti sedel pod tole lipo. Moj mož pogleda na drevo in v istem tonu, tako mirno kot oče doda — in hruške obiral. Ata ga pogleda, pogleda na drevo, usta se mu raztegnejo v nasmeh, nasloni brado na palico in z nasmehom na ustih opazuje pokrajino. Ostali smo se nasmejali.

Sama sem bila vedno prepričana, da je to res lipa. Kadar nas je pozneje pot vodila tod mimo in nas je nato oče vprašal, kje smo se vozili, se je otrok hudomušno nasmejal in mu rekel: »Stari oče, pod vašo lipo smo hruške obirali.« Ni mu zameril.

Kmalu po smrti očeta nas je pot zopet vodila tod, mimo znamenja in klopce. Stisnilo me je pri srcu. Nedelja je bila, dan sončen kot takrat. Na klopci so sedaj sedeli drugi ljudje. Moje misli pa so se ustavile ob grobu ljubelega očeta. Nič več ne bo občudoval jezera, nikoli več ga ne bom slišala obujati spomine na ljudi in deželo Koroško, ki mu je bila tako ljuba. Nikdar več nam ne bo pripovedoval, kako je nastala pesem — Nmač čez izaro...

Ko pa bodo poletne sapice zapihljale, bo listje nad tem jezerom zapelo tudi mojemu očetu tisti tako lepi slavošpev Baške-mu jezeru, tisti mogočni: zdaj vse minulo je, nič več pel ne boš...

PLIBERK (Veliki križ)

Veliko se je zadnja leta gradilo in olepšalo v Pliberku in okolici: Podjunska železnica, nova obvozna cesta, poslopje mestne občine in Raiffeisenkasse, nova tovarna čopičev in celo naselje stanovanjskih hiš. Samo veliki križ ob severnem vходу v mesto je ostal zanemarjen. Usmilila se ga je mestna občina in ga dala s pomočjo dežele in Zveznega urada za spomeniško varstvo popraviti. Najprej so mu dali novo streho in sicer iz macesnovih deščic. Nato je občinski predelavec Maks popravil, kar je bilo zidarskega dela. Štiri freske pa sta naslikala zakonca Mels-Coloredo iz Velikoveca. Freske predstavljajo: proti vzhodu farna patrona sv. Petra in Pavla, proti jugu in mestu križanje na Kalvariji, proti zahodu sv. Florijana in Janeza Nepomuka, proti severu pa Mater božjo s cerkvama Nonče vesi in Božjega groba. Slike so modernega stila, vendar še kolikor toliko sprejemljive za naš verskih občutek. Poudarek je bolj

položen na pomen slike, kot pa na njeno naravno resničnost. Obod križa pa je prepletkal v milih barvah mojster Čuješ. Skupni stroški prenovitve znašajo okroglo 70 tisoč šilingov.

Dne 16. oktobra, ob 11.30 dopoldne je bila blagoslovitev prenovljenega križa. Blagoslovil ga je mestni župnik č. g. Kulmež. Prisostvovali so tudi podžupan Kumer in občinski odborniki, poleg zbranih vernikov.

Predsednik kulturnega odbora občine občinski svetnik in šolski ravnatelj Valentin je podal najprej zgodovino križa, ki je bil postavljen v spomin na kugo. Zato se nemško imenuje »das Pestkreuz«. Prvotno je bil zgrajen lesen in šele pred 200 leti zidan. Verjetno so okrog križa pokopani za kugo umrli meščani, katerih je leta 1715 več kot sto podleglo tej strašni bolezni. Zadnjič je bil prenovljen leta 1908. Na vrhu križa je krogla, v njej so shranjeni papirji, ki govorijo o teh dogodkih. Tudi sedaj so dodali list o sedanjih delih.

Mestni župnik pa je z verskega stališča orisal pomen križa, po katerem smo vsi odrešeni. Tolmačil je pomen slik in se nato zahvalil občinskim očetom za velikodušno dejanje prenovitve. Pridal je še prošnjo, da bi bili enako dobrosrčni pri nameravani zunanji prenovitvi farne cerkve v Pliberku, kakor tudi prenovitve notranjščine cerkve pri Božjem grobu in Libučah. Z nemškim in slovenskim očenašem za tukaj pokopane, se je zaključila ta skromna, a prisrčna slovesnost. M. K.

VOLIVCI IZ ŽELEZNE KAPLE IN DRUGOD!

Volivci iz Železne Kaple, Bilčovsa, Radiš ter drugih občin, v katerih ni bila vložena lista »Skupnost južnokoroških kmetov« za občinski kmečki odbor bodo oddali z dvema glasovnicama glas »Skupnosti južnokoroških kmetov« v ostala kmečka zastopstva. Volili bodo listo štiri (4) tako v okrajno kmetijsko zbornico (Bezirksbauernkammer), kot v Deželno kmetijsko zbornico (Landwirtschaftskammer). Torej nobenega glasu drugim strankam. Volimo izključno listo, ki ji načeljuje pliberški podžupan Mirko Kumer ter moške slovenskega prepričanja in našega zaupanja. Povejte to v vaših občinah tudi drugim volivcem.

ROJSEK KARL:

Na grobovih sv. Petra in Pavla v Rimu

Dne 8. oktobra, ob peti uri zjutraj nas je po vrsti pobral Sinčnikov Štefko. Točno, kot je bilo najavljeno: dva v Celovcu, enega v Žihpolju in v Bistrici v Rožu, štiri pa v St. Jakobu, torej s šoferjem devet. Starostna doba udeležencev je bila: štirje v cvetoči pomladi, med 18. in 26. letom; štirje v pozni jeseni, med 60. in 67. in ena že pod zimo, 82 let. Pisana družba, ki je bila takoj v vsem edina, naj si bo pri petju kot pri obisku cerkva in drugih znamenitosti. Vse je prešinjala edina misel, čimbolj se okoristi s tem potovanjem, da ne trošimo zastoj denarja.

Za potovanje je treba človeku predvsem treh stvari: zdravja, časa in, kar je tudi važno, nekaj denarja. S prvim me je ljubi Bog obdaril obilno, za kar sem mu seveda močno hvaležen, z drugim letošnje leto tudi, s cvenkom sem sicer malo skregan, vendar sem napravil z njim »sporazum« in nazadnje sva se le z ženko odločila, da se popeljeva.

Ko smo prečkali med Vratci in Trbižem

6. novembra bomo dopoldne volili, popoldan pa se koncerta udeležili.

mejo, ki loči nas od Italije, je gospa Vi-gošnik iz Žihpolja odločno izdala povelje. »Treba se je priporočiti Mariji za srečno pot, zato zapojmo pesem »Je angel Gospodov oznanil Mariji.« »Ja, prav imate, za srečno rajžo,« se je odrezala 82-letna Katarina Roll, ki je šla iz posebnega namena tretjič v Rim. Starina je začela, mladina pa je potem pritisnila, da je zaplavala pesem po dolini Furlanije, kjer so nekdaj še prebivali Slovenci, a danes so naši še samo grobovi. Ne, tam na Rezijskem je še mala vejica našega debela. Pred dobrimi sto leti jih je bilo še 30.000. Je to najstarejši poganjek na našem telesu, a bati se je,

da se bo slej ko prej tudi ta posušil. Ker pa pesem veže narod iz roda v rod, smo vzeli iz svojih žepov pesmarice in pesem je donela tudi po Beneških planjavah vse tja do Benetk.

Benetke

Mesto obstoji iz približno 16.000 hiš in šteje okrog 300.000 prebivalcev. Postavljeno je na približno 120 otokih ali pravzaprav na milijonih hrastovih pilotov, ki so zabiti globoko v blatna tla. Na njih so pritrjena počez in po dolgem zopet hrastova in macesnova bruna, ki so bila posekana na slovenskem, istrskem in dalmatinskem Krasu. Šele na tem trdnem temelju so gradili s skladi kamenja in, kar je nad vodo, že tudi z dobro žgano opeko. Veliko cerkva in palač pa je obloženih tudi z marmorjem. Mesto ima 197 kanalov, 380 mostov z visokimi oboki, da se pod njimi lahko vozijo s čolni (gondolami). Veliki kanal, ki je širok kot naša Drava, pa deli mesto v dva dela. Preko tega kanala držijo, če se ne

motim, trije mostovi, izmed katerih je eden že blizu 400 let star, to je sloviti Ponte Rialto, ki se vzpenja v velikanskem loku ves iz marmorja. Mesto je nastalo v petem stoletju po Kristusu. Gradili so stari Veneti, bil je to najbrž slovenski narod, ki je bival med Alpami in Jadranskim morjem. Ko je prilomastil na čelu Hunov kralj Atila in razrušil Oglej, je ondotno prebivalstvo pobegnilo na sosednje morske otoke. Zaradi pridnosti in bistroumnosti so si s kupčevanjem vedno bolj množili svoja imetja in postali neomejeni gospodarji na morju.

(Dalje prihodnjic)

ZA MLADINO IN PROSVETO

Akademiki in dijaki: za pravicoljubnost!

Med dijaki smo govorili o pravicoljubnosti. Kdaj je kdo pravicoljuben?

Pravicoljuben je človek tedaj, kadar vsakemu prizna in da, kar mu gre in do česar ima pravico.

Nasproti komu katoliški dijak v prvi vrsti kaže pravicoljubnost?

V prvi vrsti kaže katoliški dijak pravicoljubnost: prvič, nasproti tovarišem v organizaciji s tem, da spoštuje in brani pravice vsakega, tudi najmanjšega člana; drugič, nasproti siromakom, zatiranim in slabšim, ki se sami ali ne morejo, ne smejo ali ne znajo braniti ali pa se sploh ne zavedajo, da se jim godi krivica; tretjič, nasproti nasprotniku in sicer tako, da ga brani, če se mu je zgodila kje krivica, zakaj pravica ne pozna razlike mišljenja; četrto, nasproti

lastnemu narodu, od verskih, gospodarskih in političnih nasprotnikov teptanemu in zaničevanemu.

Kaj so najvažnejše naloge katoliškega dijaka v pogledu pravicoljubnosti?

Najvažnejše naloge katoliškega dijaka v pogledu pravicoljubnosti so čut in smisel za pravico razširjati med dijaki, izobraženci in drugimi sloji našega naroda; krivico odkrivati, grajati in jo skušati odpraviti; prebujati ljudstvo, da se zave svojih od Boga danih pravic, pa tudi dolžnosti na verskem, socialnem in narodnem področju.

Pravicoljubnost je za naše dijake nad vse pomembna krepost. To pa zaradi tega, ker je ta krepost temelj za njihovo delovanje v versko, socialno in narodno korist slovenskega ljudstva.

Doba romantike (1819-1848)

Ob koncu 18. stoletja se je v Evropi pojavila doba romantike in sicer kot odpor proti poučno-vzgojni usmerjenosti razsvetljenskega slovstva. Nad razumarstvom je prevladala čustvenost. Izvor ima v filozofiji, posegla je v umetnost, znanost in tudi v politiko. Romantike so vodile nadrazumarske, čustvene, duhovne težnje. Njihov vzor je bil katoliški srednji vek. Pesniku je potreben predvsem pesniški talent, so rekli. Pesnik mora pisati iz notranje potrebe. Pesmi se porajajo iz čustev in doživetij, ne pa iz razuma. Svoj višek je doba tega mišljenja dosegla konec 19. stoletja.

V znanosti je bil predstavnik te smeri nemški filozof Herder. V svojih filozofskih spisih je zagovarjal in človeštvu kazal pot do lepega razumevanja in bratstva med narodi. Zlasti je navdušeno govoril o Slovanih. Zato so pod njegovim vplivom slovanski in tudi slovenski izobraženci pričeli preučevati narodno zgodovino ter zbirati narodne pesmi in pripovedke. Prvim romantikom je bila vzor preprosta narodna pesem. Posnemanje narodne pesmi jih je privedlo iz klasicizma v liriko.

Kopitarjevo delo

Kot srednjeevropski narod smo se Slovenci kmalu seznanili z romantiko. Predstavnik prve, znanstvene romantike med nami je jezikoslovec Jernej Kopitar (1780-1844), doma iz Repenj na Gorenjskem.

Še mlad je začel v Zoisov krog. Najprej je bil domači učitelj Zoisovega nečaka, nato pa njegov tajnik in knjižničar. Na Du-

naju je študiral pravo in slavistiko ter postal preglednik za slovenske in grške knjige ter uradnik v dvorni knjižnici.

Kopitar je 28 let star že izdal znanstveno knjigo »Grammatik der Slawischen Sprache in Krain, Kärnten und Steyermark«. Za podlago te slovenske slovnice v nemščini je vzel živo narodno govorico ter zgodovinski jezikovni razvoj. Načel je tudi vprašanje idealne abecede za slovenski jezik in sploh za vse Slovane, ki pišejo z latinico. V dunajskih znanstvenih listih je s svojimi članki seznanjal svet s Slovani in njihovo kulturo. Srbom je Kopitar vzgojil Vuka Karadžića, slovnika in slovarnika ter zbiratelja narodnih pesmi.

Poučeval je tudi staro cerkveno slovanščino in trdil, da je bil to jezik starih panonskih Slovencev, v čemer se je pa motil. V knjigi »Glagolita Clozianu«, izdani leta 1836, je prvi izdal slovenske brižinske spomenike z latinskimi prevodi in razlago.

Prva razprava o ponemčevanju Koroške

Župnik iz Blatograda nad Vrbskim jezerom, pesnik in jezikoslovec Urban Jarnik (1784-1844), doma iz Potoka v Ziljski dolini, je napisal prvo razpravo o ponemčevanju Koroške, zbiral narodno blago in besede za slovar. Leta 1833 je izdal etimološki slovar za »slovensko narečje v Notranji Avstriji«. Še prej, že leta 1814 je izdal prvo slovensko mladinsko knjigo z naslovom »Zbor lepih ukov za slovensko mladino«. Izdal je tudi knjigo o sadjereji.

(Dalje prihodnjič)

naglo odkurili. Ste razumeli? Maydorf je stopil tik voza. Zagotavljam vas, da ni nikogar tu...«

Osupel je obstal; kajti iz ozadja avta se je nenadno nekdo zagnal vanj... Samokres se je sprožil, a krogla se je zarila v tla — Bob Eden je s silnim udarcem zbil cev navzdol. Obupno ruvanje. Phil Maydorf ni bil več mlad, a se je obupno upiral. Toda ko je Holley skočil z voza, je Bob že imel Maydorfa pod seboj in je držal samokres svojega nasprotnika.

»Sem ključel!« je velel. »Ječa ima, kakor vidim, popolnoma nove ključavnice, pa bi rad videl, kaj je notri!«

Opotekaje se se je pobral Maydorf — debelo zijal, ko si ni mogel pomagati.

»Menda vam je jasno,« je nadaljeval Bob, »da vam nisem preveč prijateljsko vdan. Najprvo radi tistih sedem in štiri-deset dolarjev — in drugič ste mi v slabem spominu še iz luke v San Francisku.«

»V ječi ni ničesar! Nimam ključev!«

»Preiščite ga, Holley!«

Hitro je privlekel sveženj ključev. Bob jih je vzel, samokres pa izročil prijatelju. »Vaši skrbi prepuščam starega Phila, Holley! Če bi pa poskušal odnesti vam pete, mu pa s kroglo vžgite luknjo v kožo kakor zajcu!«

Vzel je žepno svetilko in odhitel k ječi. Ko je odprl zunanja vrata, je stopil v nekdanjo pisarno. Mesečina je obevala prašno pisalno mizo, vegasto omaro in polico z

Tri misli pisatelja Mauserja

Pisatelj Karel Mauser je napisal v ameriški slovenski časopis te-le misli:

V dobrih časih se spominjajmo na hudef!

»Da, revščine se mora človek spominjati ravno takrat, ko mu je dobro, ko mu je najlepše. Tako rahla je sreča in tako hitro se uspe. Včasih je dovolj ena sama ura in največja sreča se sprevrže v najtežjo bolečino. In če se človek revščine in bolečine nikoli ne spomni, če se spomina nanjo otepa celo takrat, ko ima vsega dovolj, kako težko jo je objeti takrat, ko jo moraš.«

Kulturno življenje — podlaga za plemenito čutenje

»Vedno sem bil prepričan o veliki resnici: kulturna rast, kulturno življenje je najboljša podlaga za plemenito čutenje. Kadar ljudem ni več do kulturnega izživljanja, kadar ni več smisla ne za igre, ne za petje, ne za knjige, tedaj pride tisto najhujše, ki človeka ubije — sebičnost, zaprtost, strah, da te bo sočlovek nekaj prosil.«

Na pot plemenitosti!

»Ognimo se temu velikemu naglavnemu grehu. Podpirajmo kulturno rast, bodimo pripravljeno za to rast tudi od svoje strani kaj žrtvovati. S tem smo podprli tudi človeka v sebi, smo naravnali svoje življenje na pot plemenitosti. In plemenit človek ne bo nikoli bližnjemu storil krivice.«

ZA NAŠE MALE

Priljubljeni se na zimo

Hladno je postalo, hladno!

Jesen se poslavlja. Kri nam zastaja, telesni gibi postajajo počasnejši, čutimo neko utrujenost.

Žabe skačejo z brega v mlako, se potopijo do dna in se zarijejo čim globlje v blato. Kače in kuščarji se skrijejo pod korenine dreves, zarijejo so v toplo mahovino.

Ribe se v jatah zbirajo v globokih podvodnih jamah.

Metulji, muhe, komarji, hrošči so se skрили pod skorjo dreves in v zidne razpoke.

Mravlje so zaprle vsa vrata svojega visokega »gradu« — mravljišča. Preselile so se v njegove najgloblje prostore. Tam so

se strpale v gomile, ena preko druge in otrpnile.

Glad nastaja, glad!

Mraz ni tako strašen za živali, ki imajo toplo kri — zveri in ptice — kot glad. Samo da bo zadosti hrane; ko se naješ, ti je, kot da si v sebi zakuril malo peč. A z mrazom prihaja glad!

Skrili so se netopirji, muhe, komarji. Netopirji se skrivajo po skalah, razpokah sten, po zvonikih. Tam se obesijo z glavo navzdol. Ogrnejo se s svojimi krili kot s plaščem in spijo.

Poskrili so se kuščarji, kače, polži, žabe itd. Jež se je splazil v svoje gnezdo, ki si ga je napravil iz trave pod koreninami drevesa. Jazbec redkeje lazi iz jazbine.

Mraz še ni hud, a vendar ne dopušča, da bi kdo zijala prodajal.

V gozdu se vsakdo pripravlja na svoj način na zimo.

Ptice selivke so odletele. Kdor je ostal, hiti, da si napolni shrambo.

Poljske kratkorepe voluharice so pospravile zadnje žito s polj. Mnoge izmed njih so izkopale svoje rove prav pod kupi snopov in so kradle zrnje vsako noč. Proti njihovem stanovanju vodi pet do šest rogov. Pod zemljo imajo spalnico in nekaj žitnic. V nekaterih rovih imajo že spravljene štiri do pet kilogramov zrnja.

Vevecica si je napravila shrambo v svojem okroglem gnezdu na drevesu. Nabrala si je lešnikov in storžev. Poleg tega je še nanosila gob in jih nabodla na polomljene borove vejice. Tam jih suši za zimo.

Mnoge živali si niti ne delajo kakšne posebne shrambe. V jeseni se dobro nahranijo, da postanejo zelo debele ter zelo mastne in — kdo jim kaj more! Mast je njihova zaloga hrane in leži v debelem sloju pod kožo. Ko je žival lačna, začne mast prodirati v kri. Kri raznese hrano po vsem telesu. Tako je z medvedom, jazbecem, netopirji in z drugimi živalmi, ki preko zime spijo. Zelodec napolni jeseni, kolikor more, in hajdi spat! Mast jih greje in ne prepušča mraza.

Zima prihaja; živali so že pripravljene nanjo.

LASTOVICAM

Kam letite,
kam bežite,
drobne ptice
lastovice?

V tujo tja deželo
me letimo zdaj;
tam je vse veselo,
tam je večni maj.

Tam pomlad je večna,
a med vas
bo prišla zima
in pa mraz.

Drage ptice lastovice,
jaz bi z vami šel,
ko imel bi perutnice,
ko bi smel...

R. Selski

Earl Derr Biggers:

33

KITAJČEVA papiga

»Kaj pa želite?« je nahljil urednika. In Bob je v svojem skrivališču z grozo spoznal tenki, visoki glas Phila Maydorfa.

»Kako presenečen!« se je čudil Holley. »Mislil sem, da je kop popolnoma zapuščen.«

»S kopanjem nameravajo zopet začeti. Naročeno mi je, naj napravim nekaj poskušanj.«

»Ali ste kaj našli?«

»Srebro je, kakor sem dognal, vse pošlo. Toda v gorah na levi je baker. Sicer pa ste daleč zašli z glavne ceste.«

»Vem. Iščem mlado damo, ki se je davi peljala sem. Morda ste jo videli?«

»Že osem dni ni bilo tukaj žive duše razen mene.«

»Res? Ali se morda ne motite? Če vam je prav, bom nekoliko pogledal...«

»In če mi ni prav?« je zasikal oni. »Sam sem tukaj, zato se nočem podajati v nikako nevarnost. S svojim avtom se boste lepo vrnili in...«

»Ne — le izvolite spraviti svoj samokres! Prihajam kakor prijatelj...«

»Dobro. Kakor prijatelj boste obrnili in

obrabljenimi knjigami. Na pisalni mizi je ležal časnik. Sele osem dni star!

Na dveh močnih vratih v ozadju so se blestele popolnoma nove ključavnice. Bob je odprl leva vrata. V mali celici z zamreženimi okni je luč žepne svetilke posijala na vitko dekliško postavo. Ne da bi bil posebno presenečen, je spoznal Evelino Maddenovo.

»Bob Eden!« je potrto vzkliknila ter zaplakala, pozabivši ves svoj napuh.

»No, no,« jo je tešil Bob, »saj je sedaj vse dobro!«

Druga ženska je stopila na prag — Pavla Wendell, smeje se in dobre volje. »Dobro večer!« je mirno rekla. »Sem si mislila, da pridete!«

»Hvala vam za tako dobro mnenje! Saj se vam ni nič zgodilo?«

»Ni vredno besed. Prišla sem si ogledat, pa mi onile — z glavo je pokazala Phila Maydorfa na cesti, ki jo je obeval mesec, ni hotel dovoliti. Skregala sva se in končno me je tukaj dobro zaprl. Dejal je, da bom morala čez noč ostati tukaj. Bil je vljuden, a zelo odločen.«

»Njegova sreča, da je bil vljuden! Pojdimo, gospodična Madden, tukaj smo opravili...«

Bob je premolknil. Zaslišal je trkanje znotraj drugih vrat. Zavzet je pogledal Pavlo. »Le odprite!« je resno pokimala.

Odprl je. Zagledal je v mraku nejasne obrise orjaškega moža. Srce mu je zastalo

— njegova roka se je krčevito poprijela roba pisalne mize.

»Mesto strahov!« je votlo zaječal. »To je res mesto strahov!«

21.

Če bi bil Bob Eden slutil, kdo ju je srečal v avtu, ko sta se peljala k rudniku, bi se bil morda navzlic vsej svoji skrbi za Pavlo vrnil na Maddenovo rančo. Toda tudi potnik v drugem vozu ni spoznal Boba. Kolodvorski avtomobil je nadaljeval svojo pot in obstal pred farmo. Uslužno je voznik hitel odpirat vrata.

»Le pustite!« je odklanjal potnik. »Sedaj se lahko vnete. Koliko sem dolžan?« Bil je rejen, čokat gospod, star kakih pet in trideset let, opravljen po najnovejši modi in ošabnega vedenja.

Madden, ki je s Thornom in Gamblejem sedel pri toplem kaminu, je jezno pogledal, ko je potrkalo na vežna vrata. »Kdo neki — hudiča...« je renčal. Tajnik je obiskovalcu odprl.

»Rad bi govoril z gospodom P. J. Maddenom!«

Milijonar je vstal. »Rad sem vam na uslugo. Kaj želite?«

Tujec mu je podal roko. »Zelo me veseli, da sem vas dobil, gospod Madden! Moje ime je Viktor Jordan. Sem eden bivših lastnikov biserov, ki ste jih kupili v Frisku.«

Blažen smehljaj se je razlil po rdečem Maddenovem obličju. »Oh, kako ste lju-

P - I - S - A - N - O B - R - A - N - J - E

Če pamet mrkne in v trebuh zdrkne

(Japonska pravljica)

Pred mnogimi, mnogimi leti, sam Bog ti ga vedi kdaj, je živel ubog drvar. Ta drvar je hodil vsak dan v gozd sekati. Ko je bil zopet nekoč v gozdu, je zaslišal nenadoma nekje iz daljave zamolklo rjovenje. »Prav gotovo bo kaka divja zver, ki jo preganja lakota,« je pomislil in splezal jadrno na bližnje drevo, kjer se je skrival v gostem vejevju. Že je čepel precej časa v svojem skrivališču, toda tuljenje ni ponehalo, pa tudi bliže ni prihajalo. Drvarja je pograbila radovednost in rad bi bil videl, kaj je.

Spustil se je z drevesa in je začel previdno in počasi stopati proti kraju, od koder so doneli strahotni glasovi. Vedno bolj in bolj se jim je približeval in čedalje razločnejše in silnejše je postajalo rjovenje. Drvarja je bilo kar groza in hotel se je že vrniti, toda radovednost je bila močnejša in ga je gnala dalje.

Nenadoma je zagledal v nekem grmovju velikanskega tigra, ki je tičal ujet v pasti in je tulil, da je vse okoli drgetalo v smrti grozi. Pa kako se je zvijal zverinar, da bi se rešil! A zaman!

Ko je rjoveča zver opazila drvarja, se je zadržala nad njim:

»Kaj me zijaš, zijalo zijalasto! Rajši me reši iz te nesrečne pasti in pokazal ti bom kraj, kjer so zakopani bogati zakladi.«

»Ej, da bi te muha hrcnila, da bi te bolha krcnila, kako si pameten!« mu je hudomušno zaklical mož. »Če te rešim, stric, me boš prav gotovo požrl.«

»Nikar se me vendar tako ne boj!« se mu je tiger začel laskati, »jaz sem samo na videz hud, v resnici pa nisem tak. Da bi jaz tebe, svojega rešitelja, požrl? Ali je sploh mogoča taka hudobija na tem svetu? Reši me, pa boš videl, kako dobro srce imam in kako znam biti hvaležen. Če me rešiš, ti bom pokazal bogate zaklade in denarja boš imel, da nikoli tega. Strahovito boš bogat, samo reši me teh peklenških muk. Vse svoje življenje ti bom zvest in dober prijatelj in te bom vedno štivil.«

In drvar ga je res osvobodil iz nesrečne pasti, ker ga je mikal denar.

Ali zdaj, zdaj! Komaj je bil tiger prost, se je strahovito pretegnil in razkoračil in nekaj časa poželjivo škrkal drvarja s svojimi krvoločnimi očmi. Nato pa je zarjul nad njim:

»Vidiš, prijatelj moj, že od včeraj tičim v tej vrazji pasti in sem zato strašansko lačen. Požrl bom kar tebe. Kaj pa potrebuješ bogastva, ti revše? Nekoč boš moral tako in tako umreti in, če te jaz sedajle požrem, ti prihranim vsaj pogrebne stro-

beznivi, da ste se sami potrudili. Gospod Eden je namignil, da pridete.«

»Kako je mogel? Saj vendar ni nič vedel!«

»Saj vašega imena ni imenoval. Le naznanil mi je, da bodo biseri nocoj ob osmih tukaj.«

Viktor ga je debelo pogledal. »Ob osmih tukaj? Kaj pa pravzaprav počenja ta Eden? Biseri so bili vendar odposlani iz San Franciska z njim vred pred osmimi dnevi.«

»Kaj?« Maddenovo obličje je krvavo rdeče zažarelo. »Ves čas jih je imel pri sebi? Ta potuhnjeni poniglavci! Kostu mu zdrobim — vrat mu zlomim.« Moral je prenehati, da se je oddahnil. »Pa se je pobral, zahrbtnje! Pred kako poldrugo uro je oddrdral...«

»No, saj ni tako hudo, kakor se zdi! On namreč ni imel biserov pri sebi. Charlie jih je imel.«

»Kdo pa je Charlie?«

»No Charlie Chan od honolulujske policije. On jih je prinesel s Havajev.«

»Kitajec?«

»Seveda. Saj je tukaj, kajne? Vsaj tako sem zadnjič razumel.«

Maddenove oči so se zlovesče zabliskale. »Da, tukaj je. Mislite, da ima bisere še vedno?«

»Vsekakor! V pasu okrog telesa. Pokličite ga! Takoj naj vam izroči niz.«

»Izvrstno!« se je hihital gospodar. »Pro-

ške. Boš videl, kako lepo in brez vseh ceremonij boš zdrknil v moj trebuh.«

»A tako držiš ti svojo besedo?! Je to tista tvoja hvaležnost?!« je bruhnil v nepopisni grozi mož.

»Eh, kaj,« ga je meril tiger z očmi, »prazen želodec pa hvaležnost, to vendar ne gre skupaj. Najprvo te bom požrl, da bom sit, potem ti bom pa hvaležen.«

Tako sta se nekaj časa oba prepirala, ko jo je priušesil mimo majhen, pogumen zajček. Ko je dolgouček zaslišal prepir, se je ustavil in pobaral, zakaj hoče tiger moža požreti.

Tiger mu je povedal, da ga je sicer mož osvobodil, da pa je on bolj lačen kot hvaležen.

»Kar prav imate, stric tiger, kar prav,« mu je zadržal jezični zajček, »le požrite moža, le, če je bil tako neumen, da vas je rešil. To bi bil pa res že lahko vedel, da pri vas velikih pride vedno trebuh prvi na vrsto, potem šele drugo! — A kaj vidijo moje oči? Iz te male stvarce se niste mogli rešiti sami? — O, o, o, še jaz bi se bil z lahkoto rešil, jaz, ki sem majhen, pa bi se tak hrust, kot ste vi, striček, ne mogel? Pa nerodni ste, nerodni, da ste sploh zašli v past! Počemu pa imate vendar tako neznanjsko debele oči? Naj še kdo reče, da smo mi zajci neumni; tigri so šele, tigril! Prav gotovo, stric, vi norite! Stavim svojo zajčjo glavo in še rep povrh, da vam nekaj manjka!«

GORAZD GOSPOSVETSKI

VEČER NA VASI

Govedo pri koritu
v poslednjem svitu
z zlatimi marogami, —
in pastir z bičem v rokah,
z ostanki zlate tančice
na lakti levice
in blatnih nogah.
Pred njim tja prek vrta
med debli pod strehami vej
kot preko zelenega prta
večerni žar seza, glej,
z rumenimi progami...

Deklica je obstala
med mirnimi drevesi
v tolmunčku zlatega vala
in si z dlanjo zastrla
sladko modri očesi,
kot bi se v čudež zazrla:
Tam daleč za goro
počasi, počasi
ugreza se sončna krogla,

razlivajoča hladni sijaj
po majniški vasi,
ko da z nevidno zavoro
nekdo drži jo nazaj...

Meni v slovó
s hladno rumeno rokó
seglo je v róke.
Priprl sem veke,
tako me ta hip je omamil.
Ko sem se vzdramil,
ni bilo več v sivi poplavi
na orošeni travi
ne rumene preseke
ne zlate razpoke...

Ko da mi z njim se je skrilo,
kar mi je najbolj milo:
zlatih sijajev veselje, —
tako so tihe, boječe,
brez bleska podnevne sreče
moje večerne želje...

»Jaz, da norim?« se je razjezil tiger in stekel jadrno nazaj proti pasti, da bi pokazal zajcu, kako se je ujel. »Sem pogledj, ti gobezdalo neslano! Po tej strani grmičevja sem šel in zato nisem mogel opaziti pasti in sem zašel vanjo, ti priskuta zajčja! In kaj morem jaz za to, če sem butnil ob tistile kaveljček in se je past sprožila? Saj nisem vedel, da je past!«

»Meso je bilo na kaveljčku, meso in sam trebuh vas je, stric tiger, a pameti ni niti za naprstnik v vaši buči.«

»Kaj zopet kokodakaš, brblja brbljasta!« je cepetal tiger že v pasti in razkazoval zajcu, kako je po nesreči zašel v past.

Tisti mah je skočil zajček na past in sprožil zapah; veselo je buhnil v smeh in še bolj veselo je krcal tigra s svojim dolgim jezičkom:

»Stric, zdaj pa pokažite, kako ste pametni in prebrisani in se rešite sami iz pasti.« Drvarju pa je dejal:

»Ti, možakar, če bi rad kar hitro in brez vsega truda obogatel, pa spusti še enkrat tega starega grešnika na svobodo. Toda jaz nočem biti takrat zraven, ko ti bo delil danila.«

Ko je to spregovoril, jo je mahnil veselo po gozdu.

Kaj je storil drvar, tega ni v nobenih bukvah. Napisano pa je z debelimi črkami, da je surova sila že marsikoga pogubila, če je pamet mrknila in je v trebuh zdrknila.

Pa še to je napisano, da je tisti, ki bi rad čez noč in brez truda obogatel, že prav bližje tigrovemu ali kakemu drugemu trebuhu — požeruhu.

(Priredil R. P.)

Kmetič in njegove štiri kravice

Tam pod bregom na drugem koncu vasi je bila prislunjena njegova hišica z lesenimi stenami in slamnato streho. Po vsem svojem imetju je bil nekaj več kakor navaden kočar, saj je redil v hlevu kar štiri kravice. Komaj dober streljaj od njegove hišice sta ležali dve kratki njivici, ena za koruzo in ena za krompir. Poleg županova gozda pa je bil še kmetičev travnik, komaj tako velik kakor njegovo dvorišče pred hišo. Tolikšno je bilo kmetičevo premoženje in nič večje! Pa kaj to, v hlevu je redil štiri kravice in na te je bil kmetič najbolj ponosen, če je pomislil na druge, ki imajo komaj kozo pri hiši.

Tedaj pa se je zgodilo, da ga je obiskal na domu sam župan, ki je veljal v vsej fari za najboljšega gospodarja. Stopila sta v kmetičev hlevček pogledat, kaj dela in kakšna je živinica v hlevu. Tisti čas so kravice ravno mulile strešno slamo in nekaj črne koruznice v jaslih. Pa se je župan obrnil do kmetiča in mu segel v besedo:

»No, no, kar štiri kravice imate, kdo bi si mislil! Saj pa vendar ne potrebujete toliko glav za svoj grunt. Kako vendar to?«

»Da, veste, gospod župan, rad imam živinico, čeprav ni mnogo zemlje pri hiši. Sicer jo hranim malo slabše... A moja živinica je z vsem zadovoljna, samo da se prehrani. Pa šest otrok imam, ki radi pijejo mleko! Kak litrček pa ga še včasih prodam, da je vsaj kaj za sol pri hiši. Dobra je moja živinica, krotka...!«

»Hm hm, tako pravite in mislite! Ali pa še ne veste, da krava pri gobcu molze?«, mu sili župan v odgovor. A kmetič ni v zadregi:

»Prosim, pomislite vendar: gnoj, gnoj...! Mnogo živine — več gnoja! Kako bi vendar gnojil, če bi imel samo dve kravici? Moja navada je, da vsako ped zemlje dobro in močno pognojim, da kaj več priraste čez leto!« mu v prepričanju odgovarja kmetič.

Pa tudi ta odgovor ni županu po volji.

»Zaradi gnoja torej redite svoje štiri kravice! Nič pa ne mislite, da imate tako malo krme in stelje za svojo živinico! Nikar mi ne zamerite: bojim se, da strada vaša živina pri jaslih, vi pa mislite samo na mleko in gnoj, gnoj... Moj Bog, premislite vsaj malo, kako ste pravzaprav neusmiljeni z ubogo živinico v hlevu! Ob slabi, pičli krmi mislite in hočete, da vam dá živina dosti, dosti gnoja! Kako naj bo to mogoče? Pomislite vendar: česar ne daste živini pri gobcu, tega ne more spraviti v mleko in gnoj! Uboge kravice, čudno gospodarstvo...!«

(Dalje na 8. strani)

sim, stopite za nekaj hipov v sosednjo sobo, gospod Jordan!«

Z bogatimi ljudmi vedno vljudni Viktor se je dal spremeni v Maddenovo spalnico. Ko se je milijonar vrnil, je bil židane volje. »To je sreča! se je radoval. «In da bi tale kuhar!« stopil je k vratom v patij. »Ah Kim!«

Kitajec je priracal v sobo in Maddena nedolžno pogledal. »Kaj želite, gospod!« »Rad bi s teboj spregovoril nekaj besed.« Madden je govoril priljudno, skoraj prijazno. »Kje si delal, preden si prišel semkaj?«

»Delal povsod, gospod! Molda polagal plage na tla pri železnici...«

»V katerem mestu?«

»Ne mesto, gospod! Nobene hiše. Plage polagal.«

»Misliš torej reči, da si delal pri zgradbi železnice v puščavi?«

»Da, gospod, sedaj lazumete.«

Madden se je udobno zleknil na stolu in vtaknil palca v telovnik. »Ah Kim, prekleto grd lažnik si. Ne vem, kaj si nameraval s svojo skrivalnico, toda sedaj si vsekakor doigral!« Sunkovito se je dvignil.

»Prosim vstopite, gospod Jordan!«

»Charlie, kaj naj pomeni vsa ta otročarija?« se je jezil Viktor. »Kaj pomeni to našemljenje?«

Honolulujec je nemo stal. Madden se je smejal. »Končano je, Charlie, če se res tako pišes! Tu je lastnik biserov, ki jih brez potrebe vlačiš s seboj v svojem pasu...«

Chan je skomizgnil. »Gospod Jordan ne govori resnice,« je odvrnil ter se globoko oddahnil, ko je lahko prenehal s spačenim žlobudranjem. »On nima pravice do biserov. Last so njegove matere, ki sem ji obljubil, da jih bom čuval s svojim življenjem.«

»Toda, Charlie, čemu take zvijačnosti? Sit sem vednega odlašanja in moja mati me je pooblastila, naj končam to kravjo kupčijo. Če mi ne verjameš, preberi to!«

Charlie Chan je pogledal pismo s starinskim rokopisom Alice Jordanove. »Na to je seveda samo en odgovor.« Pogledal je na uro, ki je marljivo tiktakala ob oknu na verandi. »Čeprav bi rajši počakal, da bi prišel gospod Eden...«

»Kaj te briga Eden? Na dan z biseri!«

Chan se je priklonil, se obrnil in popravljal telovnik. Biserni niz Philimorov se je zaškril v njegovi roki.

Pohlepno ga je potipal Madden. »Vendarle, vendarle!«

Gamble je strmel čez Maddenove rame. »Carobno!« je mrmral navdušeno očaran.

»Trenutek, gospod Maden! Bodite tako dobri in napišite mi pobotnico!«

Orjak je sedel za pisalno mizo. »Danes dopoldne sem že vse pripravil — treba mi je le podpisati.« Položil je bisere na mizo ter vzvil iz vrhnega predala s strojem popisan list papirja. Premišljeno je naslikal svoj podpis ter zadovoljno brundal: »Gospod Jordan, zelo sem vam hvaležen, da je obotavljanja konec. Sedaj je vse urejeno in lahko odpotujem.«

Malomarno je izročil Chanu pobotnico. Ni opazil, da je v njegovih, sicer tako brezizraznih očeh, zagorel čudenj ogenj. Rumeni kriminalist je segel po papirju, ki mu ga je pomolil Madden — naglo kakor tiger je pograbil bisere in jih skrivil v svojih širokih rokavih...

»Kaj to pomeni?« je zatulil milijonar. »Ti zblazneli...«

»Molčite! Bisere obdržim jaz...«

»Kaj? Ti obdržiš...« Madden je potegnil samokres. »To bomo še videli...«

Glasno je počilo, toda ne iz Maddenovega samokresa, marveč iz svilenega rokava Charlieja Chana. Gospodarjev samokres je padel na tla in iz njegove roke je kapljala kri.

»Ne pripogibajte se!« Visoko in grozljivo je naenkrat zvenel Kitajčev glas. »Pismonoša je moral hoditi dolgo pot svojega dopusta, toda sedaj je na cilju. Ne pripogibajte se — ali pa poženem kroglo skozi katero vaših ničvrednih glav.«

»Charlie — ali si znorel?« je ves razburjen kričal Viktor.

»Mislim, da nisem!« se je smehljal Chan. »Bodite tako dobri, gospod Madden, pa stopite nazaj!« Dvignil je orožje. »Darilo Billa Harta, se mi dozdeva. Zelo lepo orožje, ki pa ga bom sedaj rabil jaz.« Obrnil je presenečenega Maddena, ga preiskal ter postavil stol sredi sobe. »Semkaj — če izvolite.«

»Hudič naj te vzame!« je grmel milijonar.

(Dalje prihodnjič)

PEČI in štedilnike
znamke Tirolija v
najboljši kvaliteti in naj-
večji izbiri!

PODJUNSKA TRGOVSKA
DRUŽBA

BRATJE RUTAR & Co.

DOBRLA VES — EBERNDORF
A 9141 — Tel 04236-281

SADJARJI!

Sadna drevesa vseh vrst v veliki izbiri v strokovni drevnici jabolčnih, hruškovih in češnjevih dreves. Po znižanih cenah dobite: orehe, češnje, slive, naravne ribezlje, kosmulje in vinske trte.

Ing. MARKO POLZER, pd. Lazar
ŠT. VID V PODJUNI

Velika zaloga
perila
blaga
in volne

za moške, ženske in otroke

L. Maurer
Klagenfurt, Alter Platz 35

Avstrijska televizija

NEDELJA, 6. novembra: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Velika razstava punčk — 17.45 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet — 18.15 Film za te. Pregled priporočljivih filmov za mladino — 18.45 Naša lahko noč oddaja za otroke — 19.00 Kratka poročila — 19.05 Veselje ob glasbi, poje Walter Berry — 19.30 Aktualni športni pregled — 20.10 1. večerna poročila — 20.20 „Otroci“, komedija Hermanna Bahra — 22.05 2. večerna poročila.

PONEDELJEK, 7. novembra: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Pustolovščine pod vodo: okrasna prazna škatlica (puščica) — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki s športom — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Maigret kot gledalec“; kriminalna igra — 21.05 Mestni pogovori. Razprava z občinstvom — 22.15 Dovolite? (1). Plesni tečaj z zakonsko dvojico Fern — 22.45 Čas v sliki.

TOREK, 8. novembra: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Praznik divjih konj; film — 19.13 Mathias Wiemann pripoveduje — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Enaindvajset. Quiz za vse — 21.00 Časnikarska služba. Dokumentacija o delu varnostnih oblasti — 21.30 Ta naš svet. Svetovnopolična opažanja sedanosti — 22.00 Čas v sliki.

SREDA, 9. novembra: 10.00 Televizija v šoli: Pogled z okna — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 „Maigret kot gledalec“; kriminalna igra — 11.35 Ta naš svet — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: „Candy in Cactus L.“ — 17.15 Za otroke od 11. leta dalje; ročna dela za otroke — 17.45 Boj. Angleški kratki serijski film — 18.00 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Prizori iz Avstrije — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski

mozaik 20.15 Kraj sestanka Moskva (strogo tajno) — 21.40 Čas v sliki — 22.00 Kaj menite? Razprava glavnih urednikov.

ČETRTEK, 10. novembra: 11.00 Televizija v šoli: Kratka poročila — 11.03 Mali svet velikih čudežev — 12.00 Poročilo k časovnim dogodkom — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Benvenuti v Italiji: Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 19.00 Športni kalejdoskop — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Theater i. d. Josefstadt: Avstrijske enodejanke — 21.40 Prometni pregled. Oddaja v službi prometne vzgoje — 22.40 Dovolite? Plesni tečaj z zakonsko dvojico Fern — 23.10 Čas v sliki.

PETEK, 11. novembra: Televizija v šoli: Jomo Kenyatta, goreča sulica — 11.00 Program za delavce: Kratka poročila — 11.03 Jaz in gospod direktor — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Z besedo in dejanjem. Naša posvetovalna oddaja — 19.00 Potrošnik. Naš potrošniški pregled — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Sprehod skozi delo filma — 21.15 Športni prenos — 22.10 Čas v sliki — 22.30 Jazz v Evropi.

SOBOTA, 12. novembra: 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za družino: Na knjižni polici — 17.35 Uči se boriti brez ubijanja — 17.55 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.00 Družina Leitner: Starši in otroci — 18.30 Kratka poročila — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzom Conradsom — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Hčerka graditelja vodnjakov, komedija — 21.50 Pustolovščina in v žarometu „Sedem dni časovnih dogodkov“ — 22.20 Naš nočni program: „Znak kaže rdeče“, kriminalni film.

Televizija Ljubljana

PETEK, 4. novembra: 9.40 Televizija v šoli: Rišemo, slikamo, oblikujemo; pejsaži Francije. Glasbeni pouk — 10.40 Tečaj angleščine — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.5 Televizija v šoli — ponovitev — 15.50 Tečaj angleščine — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.55 Glasbeni pouk — 17.55 Poročila — 18.00 Mali pegasti deček — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 Tiskovna konferenca — Televizijska tribuna: Zakon o finansiranju vzgoje in izobraževanja — 19.30 Partizanska pesem: Preveč je groznih že umorov — 19.54 Medigra — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.35 Celovečerni film: Ciocciara — 22.00 Zadnja poročila.

SOBOTA, 5. novembra: 9.40 Televizija v šoli: Tobi in njegova torika. Iz dela L. van Beethovna. Razvoj 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 17.10 Poročila — 17.15 Zviti Pejo — lutke — 17.35 Kje je, kaj je — 17.50 Reportaža — 18.10 Vsako soboto — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 S kamero po svetu: Škotska — 19.10 Operna scena: Odlomki iz oper Ponchiellija, Verdija, Čajkovskega in Masseneja — 19.40 Cikcak — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Ekspedicija — serijski film. Jezerski prebivalci Burme — 21.00 Ljudje in papige — humoristična oddaja — 22.00 Po sledovih plesnih korakov — 22.19 Serijski film: Bonanza — 22.50 Zadnja poročila.

NEDELJA, 6. novembra: 9.05 Poročila — 9.10 Disneyev svet — serijski film — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Tisočkrat zakaj — oddaja za otroke — 11.30 Tomek in pes — poljski serijski film — Ponavljamo za vas — 15.20 Tekmujte z nami — tekmovalni mesti Celje in Novo mesto — 16.30 Športno popoldne — 19.05 Ivo Štivičič: Dialogi — serijska mladinska igra — 19.54 Medigra — 20.00 Televizijski dnevnik — 20.45 Cikcak — 20.52 Gostovanje bolgarske televizije — 21.50 Zgodbe za vas — serijski film — 22.15 Zadnja poročila.

PONEDELJEK, 7. novembra: 9.40 Televizija v šoli — 10.40 Tečaj rusčine — 11.40 Televizija v šoli: Osmoza — 12.05 Izdelava osmometra — dodatek šolski uri — 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 15.50 Rusčina — ponovitev — 16.10 Poročila — 16.15 Proslava oktobrske revolucije — posnetek iz Moskve — 16.55 Tečaj angleščine 17.25 Film za otroke — 17.35 Disneyev svet — serijski film — 18.25 Televizijski obzornik — 18.45 Znanost in tehnika: Sodobne geološke in tuje filmske informacije — 19.05 Liki ustvarjalnosti: Inž. arh. I. Vurnik — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Aktualna tema —

KONSUM

über 100 Jahre jung

Wer im Konsum kauft, ist überall zu Hause.
Im Osten und Westen, im Norden und Süden unseres Landes sind

1.600

KONSUM-Läden vertraute Geschäfte für

440.000

Familien. So viele?

Ja, denn der KONSUM hat Tradition, Erfahrung und ist dennoch modern, ja oft der Zeit voraus.

Darum
für Menschen unserer Zeit

KONSUM

20.00 Televizijski dnevnik — 20.30 Rezerviran čas — 21.30 Biseri glasbene literature — 21.45 Lirika — 22.00 Zadnja poročila.

TOREK, 8. novembra: 18.20 O našem govorjenju — II. oddaja — 18.40 Torkov večer — 19.00 Svet na zaslonu — 19.40 Televizijski obzornik 20.00 Celovečerni film — 21.30 Kulturna panorama — 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 9. novembra: 9.40 Televizija v šoli — 10.40 Tečaj angleščine — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 Televizija v šoli — ponovitev — 15.50 Tečaj angleščine — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 16.55 Glasbeni pouk — 17.35 Poročila — 17.40 Tiktak: Dve in dve je štiri — 17.55 Pionirski televizijski studio — 18.25 Tele-

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

NEDELJA, 6. 11.: 6.15 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — PONEDELJEK, 7. 11.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Pregled sporeda. — Iz zdravnikove beležnice (Dr. Glančnik: Alergične bolezni). — Beremo za vas — 10. (J. Jurčič: Deseti brat). — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem. — TOREK, 8. 11.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Športni mozaik. — Koroška kulturna panorama. — SREDA, 9. 11.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 10. 11.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Žena in dom. — Kaj pravite k temu. — 10. (Prof. M. Rus: Klic v poklic). — PETEK, 11. 11.: 14.15 Poročila, vreme, objave. — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh (Domače novice). — Iz ljudstva za ljudstvo (F. Ogris). — Beremo za vas — 11. (J. Jurčič: Deseti brat). — SOBOTA, 12. 11.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Zborovski koncert (Poje APZ „Tone Tomšič“ iz Ljubljane).

Kmeti in njegove ...

(Nadaljevanje s 7. strani)

Na vašem mestu bi jaz storil drugače! Veste kako? Samo dve glavi bi redil v hlevu in verujte mi: nič manj gnoja bi ne pridelal kakor vi s štirimi bušami. Tudi dela bi bilo manj in, kar je glavno: živina bi ne stradala v hlevu. Tedaj bi bilo vsega dovolj: mleka in gnoja. In ena dobro rejena krava bi bila več vredna kakor sedaj dve, tri vaše buše ob praznih jasliah. Moj dragi očka, pomislite malo na to in vse vam bo jasno, razumljivo. No, dajte in poskusite ...!

Na noben način se ni mogel naš kmetič več otresti županovih besed:

»Česar ne daš živini pri gobcu, tega vendar ne more spraviti v mleko in gnoj!«

Šele ta nauk je pripravil kmetiča do boljšega gospodarjenja. A. Ž.

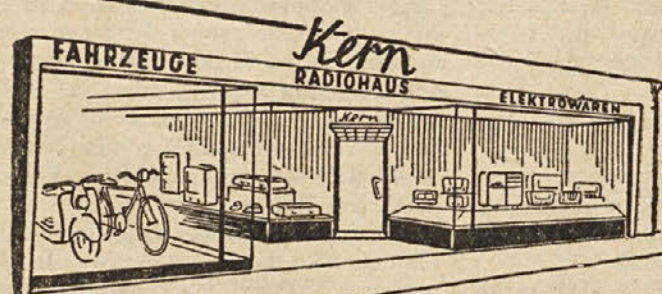
KMETJE POZOR!

NAJNOVEJŠE KMETIJSKE
STROJE, MLATILNICE,
TRAKTORJE, KOSILNICE,
MOPEDE, KOLES,
HLADILNIKE, PRALNE
STROJE, ELEKTRIČNE
MOTORJE
BRZOPARILNIKE (kotle)
KOTLE ZA ŽGANJEKUHO
SADNE STISKALNICE (»preše«)
VSEH VRST

vam nudi ugodno domača trvdka

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja 2, P. Dobrla ves — Eberndorf,
Telefon 04237 246

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus
KERN

Klagenfurt, Burggasse

Naš tednik-
Kronika

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Ra-diše, p. Zrelec. — Tiska Tiskarna Družba sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.